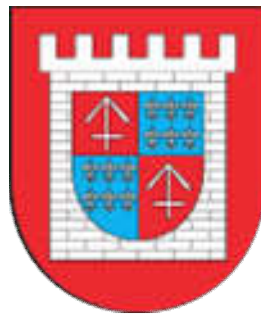

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej Rydzyny
z dnia*

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY RYDZYNA
NA LATA 2021-2028**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	17
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA	24
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	24
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	24
3. DEMOGRAFIA	25
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	27
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	29
6. GOSPODARKA.....	29
7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE.....	31
8. EDUKACJA I KULTURA	32
9. OCHRONA ZDROWIA.....	37
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	39
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	42
12. POMOC SPOŁECZNA.....	44
13. BEZROBOCIE	58
14. BEZDOMNOŚĆ.....	63
15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	64
16. SYTUACJA DZIECKA.....	72
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	76
18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY	82
19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY	85
20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS	87
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.....	91
III. PROGRAMOWANIE	102
1. WIZJA I MISJA.....	102
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	103
3. PROGNOZA ZMIAN	122
4. RAMY FINANSOWE.....	125
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA	127
6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA.....	128
7. PROGRAMY I PROJEKTY	129
UWAGI KOŃCOWE.....	131

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna został przygotowany na lata 2021-2028. W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii oraz ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie i identyfikuje problemy społeczne, oraz **programową**, przedstawiającą założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych, wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono **badania ankietowe** dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 19 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było 58% kobiet i 42% mężczyzn. Dominującą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 56-65 lat (32%). Mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku 36-45 lat (26%) i 46-55 lat (21%) oraz osoby w wieku 26-35 lat (16%), zaś osoby powyżej 65 lat były reprezentowane przez 5% ankietowanych. W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 25. roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to najwięcej respondentów zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego (47%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (32%) oraz zasadniczym zawodowym (16%), natomiast 5% badanych nie określiło poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 74% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Rydzyna od urodzenia, a 21% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 2 do 42 lat, zaś 5% ankietowanych nie określiło czasu przebywania na terenie gminy. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
19	kobiety (58%)	26-35 lat (16%)	od urodzenia (74%)	zasadnicze zawodowe (16%)
		36-45 lat (26%)		średnie (32%)
		46-55 lat (21%)		wyższe (47%)
	mężczyźni (42%)	56-65 lat (32%)	od 2 do 42 lat (21%)	
	pow. 65 lat (5%)	brak deklaracji (5%)	brak deklaracji (5%)	

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 20 arkuszy wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 60% kobiet i 40% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowana była grupa osób w wieku 46-55 lat (30%), a kolejne liczne grupy stanowiły osoby w wieku 36-45 lat i 56-65 lat (po 25%) oraz 26-35 lat (15%). Mniej licznie reprezentowana była grupa osób w wieku powyżej 65 lat (5%). Osoby poniżej 25. roku życia nie wzięły udziału w tym badaniu. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
20	kobiety (60%)	26-35 lat (15%)	od urodzenia (60%)	zasadnicze zawodowe (15%)

		36-45 lat (25%)		średnie (25%)
		46-55 lat (30%)		
	mężczyźni (40%)	56-65 lat (25%)	brak deklaracji (20%)	wyższe (50%)
		pow. 65 lat (5%)		brak deklaracji (10%)

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 3 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 wskazuje problemy, których niwelowanie lub rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych. Jej realizacja pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

---

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.)

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii znajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”

7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. Już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykryzysową”.

W KPR znalazła się bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Na mocy Traktatu z Lizbony Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021-2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19, 27 maja 2020 r. zaproponowano **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy państw członkowskich uzgodnili długofalowy budżet UE 2021-2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację

cyfrową i ekologiczną. Przywódcy uzgodnili też pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ta inicjatywa KE nazywana została w skrócie REACT-EU.

Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Został uchwalony przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

W KSRR wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, które zostaną uwzględnione w krajowych i regionalnych strategiach rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju (Program Polska Wschodnia, Program dla Śląska). Jednocześnie na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak obszary przemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
  - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
  - Polska Cyfrowa,

- Kapitał ludzki,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
  - Rozwój regionalny,
  - Transport.
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
  - Kapitał społeczny,
  - Sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe i priorytety:

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

1.1 Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,

1.2 Rozwój i wzmocnienie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.

Cel szczegółowy 2. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:

2.1 Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmocnienia uczestnictwa w kulturze,

2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,

2.3 Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,

2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,

2.5 Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne:

3.1 Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,

3.2 Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,

3.3 Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Dokument strategii jest swoistą mapą drogową dla Wielkopolski na najbliższe 10 lat. Wielkopolska za 10 lat ma być przodująca w kraju, licząca się w Europie, spójna, dostępna terytorialnie, silna nowoczesną gospodarką, zapewniająca bardzo dobre warunki życia i wypoczynku swoim mieszkańcom. Taki kierunek myślenia jest opisany w czterech celach strategicznych. Pierwszy z nich mówi o wzroście gospodarczym bazującym na wiedzy mieszkańców, drugi o rozwoju społecznym opartym na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, trzeci – zakłada rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego. Z kolei w czwartym celu jest mowa o skutecznym i sprawnym zarządzaniu regionem.

Strategia 2030 posłuży również do przygotowywania Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego dla perspektywy finansowej po 2020 roku. Priorytety zamieszczone w strategii są ściśle związane z nowymi wyzwaniami UE, tj. ochrona klimatu, innowacje czy walka ze smogiem.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2021+ (WRPO 2021+)

Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego rozpoczęła się „Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych”. Celem badania jest wsparcie procesu projektowania interwencji, możliwych i zasadnych do realizacji w ramach WRPO 2021+ z uwzględnieniem skutków pandemii SARS-CoV-2 dla sytuacji społeczno-gospodarczej Wielkopolski. Badanie identyfikować będzie potrzeby inwestycyjne, niedoskonałości rynku oraz występowanie nieoptymalnego poziomu inwestycji, a także zapotrzebowanie na finansowanie zewnętrzne w województwie wielkopolskim. Podstawę formułowania trafnych wniosków stanowić będzie analiza danych zastanych oraz opinii zebranych od uczestników badań. Potrzeby, opinie, wiedza oraz doświadczenie zebrane za pomocą tych badań przyczynią się do skuteczniejszej i efektywniejszej realizacji polityki rozwoju województwa wielkopolskiego.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030

Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego przedstawia zarys funkcjonowania regionalnego systemu polityki społecznej do 2030 roku. Realizacja założeń Strategii pozwoli skuteczniej odpowiadać na potrzeby Wielkopolan, wspierać ich w pokonywaniu trudności i stwarzać warunki do aktywności i rozwijania potencjałów zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i w wymiarze społeczności lokalnych, w tym zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem.

Na podstawie diagnozy, wyników badań regionalnych i ogólnopolskich, obserwacji oraz doświadczeń zawodowych pracowników ROPS-u, optymalne funkcjonowanie regionalnego systemu polityki społecznej wymaga działań w pięciu kluczowych obszarach:

- Usługi społeczne,
- Infrastruktura społeczna,
- Aktywność społeczna i obywatelska,
- Włączenie społeczne,
- Koordynacja polityki społecznej.

W wyniku analizy wniosków płynących z obszarowych raportów, opracowań, statystyk publicznych oraz sumy doświadczeń zawodowych pracowników ROPS-u, w Strategii Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku zostały wyszczególnione następujące grupy adresatów:

- Osoby starsze – ludność w wieku 65 lat i więcej (lub 60 lat i więcej),
- Rodziny (zarówno rodziny biologiczne, adopcyjne, jak i zastępcze),
- Osoby z ograniczoną sprawnością i ich opiekunowie nieformalni,
- Osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego, w tym: osoby ubogie, bezrobotne, uzależnione, w kryzysie bezdomności, opuszczające zakłady karne i inne instytucje, np. MOW, MOS i inne grupy dotknięte ryzykiem ubóstwa,
- Migranci – osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa, które przebywają w Polsce w celu innym niż turystyczny,
- Kadra pomocy i integracji społecznej – osoby zatrudnione w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej i jednostkach integracji społecznej.

W odniesieniu do kluczowych obszarów polityki społecznej zostały sformułowane cele strategiczne i kierunki działania:

Cel strategiczny 1. Usługi społeczne dostępne i wysokiej jakości:

- rozwój i podniesienie jakości usług społecznych świadczonych na terenie regionu,

- wspieranie programów i działań mających na celu dostosowanie usług społecznych do potrzeb ich odbiorców (w tym o cechach innowacji i eksperymentu),
- wyrównywanie różnic w rozwoju usług społecznych i dostępie do nich,
- promowanie i wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz rozwoju usług,
- koordynacja działań publicznych i niepublicznych na rzecz rozwoju usług społecznych,
- zwiększanie zaangażowania mieszkańców regionu w wypracowywaniu dedykowanych dla nich rozwiązań (empowerment).

Cel strategiczny 2. Infrastruktura zróżnicowana i dostępna w środowisku lokalnym:

- wyrównywanie różnic w dostępie do infrastruktury społecznej w regionie,
- dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb jej odbiorców,
- wspieranie budowy infrastruktury społecznej w regionie,
- wspieranie procesu deinstytucjonalizacji/przechodzenia do wspierania w mniejszych placówkach/mieszkaniach chronionych/mieszkaniach wspieranych.

Cel strategiczny 3. Wielkopolska obywatelska, potrafiąca się samoorganizować:

- wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców (w tym grup formalnych, nieformalnych, liderów lokalnych),
- wspieranie JST w partycypacyjnej realizacji zadań publicznych,
- wspieranie NGO/PES/PS w przygotowaniu do roli realizatora zadań publicznych,
- wspieranie wolontariatu,
- wspieranie powstawania grup samopomocowych,
- kreowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku adresatów Strategii.

Cel strategiczny 4. Mieszkańcy aktywni i włączeni w główny nurt życia społeczno-gospodarczego:

- zwiększanie roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- wspieranie i tworzenie programów/inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu/marginalizacji społecznej i przeciwdziałanie ubóstwu,
- zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne i przeciwdziałanie stereotypowemu postrzeganiu grup marginalizowanych,
- wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi oraz organizacji pozarządowych z jednostkami publicznymi.

Cel strategiczny 5. Regionalny system polityki społecznej – skoordynowany, wielosektorowy i międzyinstytucjonalny:

- poszerzanie i dostarczanie wiedzy nt. problemów społecznych i sposobów ich rozwiązywania,
- programowanie i planowanie strategiczne,
- nadawanie priorytetu politycznego i strategicznego/rzeczniectwo rozwiązań prawnych,
- wzmocnienie koordynacji systemu polityki społecznej,
- dostarczanie zasobów materialnych i wsparcia merytorycznego dla realizacji usług,
- tworzenie/wdrażanie/upowszechnianie nowych narzędzi i modeli pracy,
- tworzenie przestrzeni wymiany doświadczeń,
- wspieranie JST w planowaniu strategicznym, koordynacji i organizacji usług,
- wspieranie potencjału podmiotów i kompetencji pracowników,
- zaangażowanie w procesy strategiczne na poziomie regionalnym i krajowym.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Leszczyńskiej do 2030 roku

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Leszczyńskiej powstała w celu realizacji ponadlokalnych, wspólnych działań rozwojowych, wychodzących poza granice jednej gminy. Ma ona ułatwić samorządom lokalnym przygotowanie i realizację wspólnych przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne, jak i pojawiające się różnorodne możliwości wsparcia zewnętrznego. Prezentowana Strategia pełni zatem funkcję planu działania w perspektywie 2030 roku, przyczyniając się do budowania spójności i konkurencyjności całego obszaru. W dobie postępujących procesów globalizacji współpraca aglomeracyjna jest warunkiem koniecznym dla harmonijnego wielokierunkowego rozwoju Aglomeracji Leszczyńskiej w perspektywie najbliższych lat. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Leszczyńskiej określa wspólną perspektywę rozwojową gmin z jej obszaru. Realizacja celów strategicznych zapewni poprawę spójności wewnętrznej i dostępności komunikacyjnej Aglomeracji, wpłynie na jej stały wzrost gospodarczy, poprawę świadczonych usług publicznych, w tym edukacyjnych, poprawę stanu środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym rozwoju obszarów wiejskich. Celem nadrzędnym zaplanowanych działań strategicznych jest zagwarantowanie zrównoważonego rozwoju Aglomeracji oraz poprawa jakości życia jej mieszkańców.

W Strategii sformułowano wizję („Aglomeracja Leszczyńska to subregionalne centrum życia gospodarczego, edukacyjnego, turystyczno-rekreacyjnego i kulturalnego województwa wielkopolskiego. To miejsce dynamicznego rozwoju gospodarczego

w oparciu o wysokiej jakości infrastrukturę, ambitnych mieszkańców i innowacyjnych przedsiębiorców, w pełni wykorzystujących potencjał Obszaru Funkcjonalnego.”) i misję („Aglomeracja Leszczyńska to obszar zarządzany w sposób partnerski, przy aktywnym udziale społeczeństwa, otwarty na współpracę pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, biznesem, nauką, wykorzystujący unikalny potencjał społeczno-gospodarczy oraz przyrodniczy w celu budowania trwałego rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Leszczyńskiej i wysokiej jakości życia jej mieszkańców.”) oraz wyznaczono trzy priorytety rozwoju i przyporządkowane im cele strategiczne:

- Priorytet 1. Dynamiczna innowacyjna gospodarka i przedsiębiorczość.
  - C1.1 Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka powiązana z efektywnym systemem edukacji i aktywnością mieszkańców,
  - C1.2 Podniesienie atrakcyjności oferty inwestycyjnej Aglomeracji Leszczyńskiej,
  - C1.3 Atrakcyjna oferta turystyczno-rekreacyjna.
- Priorytet 2. Aktywna społeczność i atrakcyjne środowisko zamieszkania.
  - C2.1. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i świadczeniu wysokiej jakości usług dla mieszkańców,
  - C2.2 Zrewitalizowane obszary zamieszkania, obiekty i przestrzenie publiczne,
  - C2.3 Sprawność administracyjna i partycypacja mieszkańców w inicjatywach rozwojowych.
- Priorytet 3. Sprawna i efektywna infrastruktura.
  - C3.1 Dogodna dostępność komunikacyjna,
  - C3.2 Rozwój infrastruktury technicznej, inwestycji i zachowań proekologicznych.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna na lata 2016-2022

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rydzyna na lata 2016-2022 to dokument strategiczny, ukierunkowany na politykę gminy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w wyznaczonym horyzoncie czasu. Celem PRL 2016-2022 jest dokonanie diagnozy możliwości rozwoju gminy oraz wyznaczenie priorytetów jego realizacji.

Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2016-2022 jest dokumentem niezbędnym do ubiegania się o środki pomocowe Unii Europejskiej, a jednocześnie stanowi istotny instrument zarządzania strategicznego gminą. Dokument porządkuje proces inwestycyjny, optymalizuje zakres rzeczowy potrzeb inwestycyjnych w stosunku do możliwości finansowych, wskazuje planowane źródła finansowania inwestycji oraz

ułatwia komunikację społeczną władz gminy ze społecznością lokalną uczestniczącą w planowaniu rozwoju gminy Rydzyna.

Plan Rozwoju Lokalnego określa misję: „Chcemy, aby Rydzyna była wyróżniającą się gminą w powiecie leszczyńskim, była wyposażona w infrastrukturę oraz obiekty, które umożliwią jej mieszkańcom udział w życiu edukacyjnym, sportowym, kulturalnym, a zarazem aby pozostała miejscem spokoju i dobrym terenem pod inwestycje mieszkaniowe i przemysłowe, co będzie sprzyjać Jej rozwojowi”. W dokumencie wyznaczone zostały następujące cele strategiczne:

1. Zwiększenie atrakcyjności dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych poprzez inwestycje infrastrukturalne;
2. Wsparcie lokalnych centrów sportowych, ekonomicznych, kulturalnych i społecznych;
3. Wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturowego, sportowego i przyrodniczego;
4. Zwiększenie możliwości zatrudnienia poprzez poprawę infrastruktury lokalnej;
5. Zwiększenie szans mieszkańców w dostępie do edukacji, samokształcenia i doskonalenia zawodowego;
6. Tworzenie przyjaznych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości;
7. Zwiększenie szans rolników oraz przedsiębiorców w funkcjonowaniu na jednolitym rynku europejskim;
8. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanej strategii stanowi pewien punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy na następne lata. W jej ramach zostały wskazane m.in. osiągnięcia i trudności we wdrażaniu strategii, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas jej realizacji, najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane.

Trudności we wdrażaniu strategii:

- Ograniczone zasoby finansowe związane z prowadzeniem dużych inwestycji gminnych, w szczególności nakierowanych na poprawę, modernizację i rozbudowę infrastruktury społecznej, technicznej i drogowej;
- Ograniczone zasoby mieszkaniowe gminy;
- Ograniczona liczba pracowników sektora pomocy społecznej i wsparcia rodziny, przeciążenie nadmierną liczbą zadań oraz pracą administracyjną;

- Sytuacja epidemiczna w Polsce.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

- W 2015 r. gmina Rydzyna zawarła z miastem Leszno porozumienie w sprawie powierzenia miastu Leszno świadczenia usług przez Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych na terenie miasta i gminy Rydzyna. O przyjęcie do ŚDS-u mogą ubiegać się osoby pełnoletnie przewlekle chore psychicznie i upośledzone umysłowo. Porozumienie to jest kontynuowane.
- W 2016 r. MGOPS we współpracy z Centrum PISOP w Lesznie oraz Stowarzyszeniem na rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „Pro-Activ” realizował działania w ramach innowacyjnego projektu pn. „Współpraca się opłaca”, dofinansowanego ze środków rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Projekt miał na celu rozwój usług opiekuńczych świadczonych osobom starszym na terenie gminy Rydzyny i powiatu leszczyńskiego.
- W latach 2015-2017 w ramach lokalnej kampanii przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowany był projekt działań profilaktycznych „W Rodzinie siła!”, którego celem było wsparcie funkcjonowania rodziny poprzez rozwijanie kompetencji interpersonalnych i budowanie prospołecznej postawy wśród dzieci i dorosłych. W 2017 r. podejmowane były działania profilaktyczne na rzecz dzieci i rodzin pod hasłem „Jak wychować szczęśliwe dziecko – media, komunikacja, motywacja” w ramach kolejnej edycji lokalnej kampanii społecznej „W Rodzinie siła”, na zakończenie której w grudniu 2017 r. odbyła się konferencja podsumowująca prowadzone działania oraz porządkująca wiedzę na temat skutecznej i efektywnej pomocy w pracy z dzieckiem, skierowana do nauczycieli, wychowawców, psychologów, pedagogów szkolnych, przedstawicieli rad rodziców, pracowników socjalnych i asystentów rodziny.
- W zakresie wzmocnienia rodzin i podnoszenia poziomu ich funkcjonowania, MGOPS w Rydzynie ustalał uprawnienia i realizował wypłatę szerokiego zbioru świadczeń pieniężnych, w szczególności świadczeń rodzinnych, wychowawczych, świadczenia „Dobry start”, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stypendiów szkolnych, dodatków mieszkaniowych i energetycznych.
- Becikowe gminne – Rada Miejska Rydzyny w dniu 30 listopada 2016 r. uchwaliła jednorazową zapomogę dla rodzin, w których podczas jednego porodu urodziło

się troje i więcej dzieci, bez względu na kryterium dochodowe rodziny ubiegającej się o zapomogę. Zgodnie z zapisami cytowanej uchwały zapomoga z tytułu urodzenia się trojga lub więcej dzieci podczas jednego porodu wynosi 2 000 zł na każde urodzone dziecko. Warunkiem otrzymania zapomogi jest zamieszkiwanie jednego z rodziców na terenie gminy Rydzyna co najmniej pół roku przed urodzeniem dzieci oraz fakt zamieszkiwania dzieci na terenie gminy Rydzyna.

- W 2017 r. uruchomiono placówkę wsparcia dziennego działającą w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Fundacja Aktywności Lokalnej z siedzibą w Puszczykowie prowadziła placówkę wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej pn. „Klub Aktywności Różnorodnych w Rydzynie”. Celem głównym Klubu było wsparcie rodzin poprzez objęcie dziecka opieką i wychowaniem – zadania te realizował zatrudniony w Klubie wychowawca, w szczególności poprzez działania animacyjne, wychowawcze, opiekuńcze, socjoterapeutyczne. Animowanie działań prowadzone było przy wykorzystaniu infrastruktury miejsca i okolicy. Klub przeznaczony był dla młodzieży w wieku 13-18 lat. Placówka działała do 2020 r.

Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Wielkopolska prowadził w 2018 r. i 2019 r. na terenie gminy Rydzyna 3 placówki wsparcia dziennego o charakterze pracy podwórkowej pn. „Dąbcze-Pracowite Mrówki”, „Dąbcze-Dziesiątka” i „Dąbcze-Dziesiątka Bis”, przeznaczone dla dzieci i młodzieży wychowującej się w trudnych warunkach materialnych i wychowawczych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania wychowawcze podejmowane przez Placówki oparte były na zasadach Harcerskiego Systemu Wychowawczego. W 2020 r. z uwagi na sytuację epidemiczną w kraju, placówki te nie działały.

- Na terenie gminy Rydzyna prowadzone było dożywianie dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych w ramach zadań własnych gminy oraz wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” poprzez finansowanie dzieciom i młodzieży posiłków w przedszkolach i szkołach oraz w formie zasiłków celowych na zakup posiłków lub żywności dla dzieci i osób dorosłych. W związku z ustanowieniem w październiku 2018 r. wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 Rada Miejska Rydzyny, w celu kontynuacji świadczenia w gminie pomocy w formie dożywiania, przyjęła do realizacji uchwały dla beneficjentów rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” w postaci podwyższenia kryterium dochodowego w celu przyznania

pomocy w postaci świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności, określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych oraz ustanowiła wieloletni program osłonowy.

- Gmina Rydzyna wspiera rozwój przedsiębiorczości społecznej. W zakresie realizacji zadań reintegracji społecznej i zawodowej świadczy usługi Centrum Integracji Społecznej w Kłodzie, prowadzone przez organizację pozarządową. Na terenie gminy funkcjonują spółdzielnie socjalne, w których działalność prowadzona jest w oparciu o osobistą pracę jej członków. W katalogu usług świadczonych przez spółdzielnie wyróżnić można w szczególności usługi porządkowe, opiekę nad terenami zielonymi, usługi budowlane i remontowe, usługi gastronomiczne. Przykładem wsparcia dla rozwoju w gminie przedsiębiorczości społecznej jest stosowanie klauzuli społecznych przy ubieganiu się o zlecenie realizacji usług (MGOPS w Rydzynie).
- W marcu 2018 r. zostało podpisane Porozumienie międzygminne w sprawie powierzenia miastu Leszno zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej polegającego na objęciu osób bezdomnych z terenu gminy Rydzyna usługami świadczonymi przez schronisko prowadzone przez miasto Leszno. Na mocy Porozumienia miasto Leszno zobowiązało się do zapewnienia i rezerwacji jednego miejsca całonocnego pobytu w Schronisku dla Osób Bezdomnych w Lesznie dla bezdomnych mieszkańców gminy Rydzyna. Pobyt obejmuje miejsce noclegowe, pracę socjalną ukierunkowaną na rozwiązywanie problemów, pomoc w załatwianiu spraw socjalno-bytowych, możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego w zakresie profilaktyki uzależnień oraz motywowania do podjęcia leczenia odwykowego.
- Poprawa dostępności do poradnictwa specjalistycznego:
  - Do 2016 r. oraz w 2018 r. w siedzibie MGOPS-u prowadzone były bezpłatne porady radcy prawnego. Dodatkowo Ośrodek informował mieszkańców, jak i same osoby zainteresowane o bezpłatnych poradach specjalistów świadczonych w PCPR-ze w Lesznie. Od stycznia 2018 r. został uruchomiony przez powiat leszczyński Punkt nieodpłatnej porady prawnej. Biuro porad usytuowane jest w mieście Rydzyna w siedzibie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.
  - W siedzibie MGOPS-u świadczone były bezpłatne porady psychologa. Z inicjatywy MGOPS-u w 2016 r. prowadzone były warsztaty „Szkoła dla

rodziców” oraz zorganizowano mediacje rodzinne. Od 2016 r. ma też swoją siedzibę na terenie miasta Rydzyna Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, z której usług mogą w szerokim zakresie korzystać także mieszkańcy gminy Rydzyna.

- Od września 2019 r. rozpoczął swoją działalność Punkt Informacyjno-Konsultacyjny wsparcia osób i rodzin w kryzysie. Bezpłatnej pomocy udzielał kurator specjalista Sądu Rejonowego w Lesznie, w szczególności w zakresie poradnictwa rodzinnego i konsultacji indywidualnych (postępowanie przed sądem z zakresu ustalenia alimentów, ojcostwa, władzy rodzicielskiej i opieki nad dzieckiem, przemocy w rodzinie itp.).
- MGOPS nawiązał współpracę z Fundacją ALTUM, która prowadzi Punkty Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem. Pomoc Fundacji kierowana jest do osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz wykluczonych społecznie, w szczególności również do ofiar przemocy. Ważnym zadaniem Fundacji jest organizowanie bezpłatnej pomocy prawnej i psychologicznej oraz finansowej, np. pokrywanie opłat za szkoły i przedszkola, kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych, pokrywanie opłat, przydzielanie bonów żywnościowych dla potrzebujących, opłacanie wyjazdów urlopowych z dziećmi itp.
- MGOPS aplikował systematycznie o środki zewnętrzne dla potrzeb udzielania pomocy osobom żyjącym w niedostatku i zagrożonym kryzysem, m.in. w wieloletnich programach rządowych wspierania finansowanego gmin, tj. w programie „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2014-2020 oraz „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 oraz w „Programie asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”.
- Opieka wytchnieniowa – MGOPS w Rydzynie przystąpił do Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020, realizowanego w ramach Funduszu Solidarnościowego, którego celem było wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych. Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi. Opieka wytchnieniowa miała za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnieniu czasowego zastępstwa.

- Pomoc w okresie pandemii – wybrane elementy:
  - W ramach umowy o współpracy zawartej pomiędzy Stowarzyszeniem Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich „PISOP” w Lesznie, Spółdzielnią Socjalną „Rydzynianka” w Rydzynie a MGOPS-em w Rydzynie umożliwiono objęcie wsparciem osób, które były bezpośrednio dotknięte skutkami wystąpienia COVID-19 w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, w szczególności osób starszych, osób z niepełnoprównościami, osób przebywających w izolacji lub na kwarantannie, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej. W ramach umowy świadczone były usługi cateringowe. Dodatkowo możliwym było także wsparcie działalności spółdzielni socjalnej „Rydzynianka” w związku z wprowadzonymi ograniczeniami w życiu gospodarczym oraz społecznym spowodowanymi sytuacją epidemiczną w kraju.
  - MGOPS w 2020 r. w ramach współpracy z Parafialnym Zespołem Caritas zakwalifikował do programu „Codzienne zakupy” 10 potrzebujących wsparcia osób. Jest to Program Caritas Polska i Caritas Diecezjalne – realizowany w partnerstwie z Fundacją Biedronki. Program ma na celu pomoc seniorom 60+ ubogim, borykającym się z problemami finansowymi, samotnym, chorym, niepełnosprawnym, dotkniętym wykluczeniem socjalnym i społecznym, zamieszkujących małe miejscowości lub wsie. Potrzebujący seniorzy otrzymali wsparcie finansowe w wysokości 100 zł miesięcznie na karcie przeładowanej.
  - Realizowany był program „Wspieraj Seniora”, uruchomiony w ramach Solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniorów. Była to usługa wsparcia seniorów 70+, którzy zdecydowali się pozostać w domu w związku z utrzymującym się stanem epidemii. Za pośrednictwem systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej prośba seniora o pomoc była przekazywana do pracownika socjalnego, który dokonywał weryfikacji zgłoszenia i ustalał usługę wsparcia.
- Program Polityki Zdrowotnej w Zakresie Profilaktyki Zakażeń Wirusem Brodawczaka Ludzkiego (HPV) w Gminie Rydzyna na lata 2017-2019.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

- Nie uchwalono strategicznego Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia, jednakże w odpowiedzi na zgłaszane potrzeby mieszkańców zrealizowano program w zakresie profilaktyki zakażeń wirusem HPV, który jest kontynuowany w kolejnych latach;

- Brak na terenie gminy miejsc lub ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Ogólna ocena realizacji założeń strategii:

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponował ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4, co oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych.

Działania ocenione najwyżej:

- Działania na rzecz poprawy dostępności i jakości usług świadczonych przez placówki opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz opieki przedszkolnej,
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej, w tym uruchomienie nowych spółdzielni socjalnych, wprowadzenie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych,
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, prężnie działające organizacje pozarządowe i ruch wolontariuszy.

Krótkie uzasadnienie przyjętej oceny:

Gmina Rydzyna podejmowała szeroki zakres działań, rozwiązań i dbałości o rozwój sfery społecznej, gospodarczej i środowiska, służących poprawie jakości życia jej mieszkańców, z uwzględnieniem zgłaszanych potrzeb i oczekiwań społecznych oraz przy wsparciu wielu inicjatyw oddolnych.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Rydzyna to gmina miejsko-wiejska położona w południowej części województwa wielkopolskiego, w obrębie południowo-wschodniej części powiatu leszczyńskiego. Zajmuje obszar 135,56 km², co stanowi 16,8% powierzchni powiatu, i jest jedną z siedmiu powiatowych jednostek terytorialnych. Obszar gminy graniczy z pięcioma gminami województwa wielkopolskiego: Świąciechowa, Osieczna, Krzemieniewo, Poniec, Bojanowo i miastem Leszno oraz gminą Góra Śląska w województwie dolnośląskim.

Gmina obejmuje miasto Rydzynę oraz 18 sołectw: Augustowo, Dąbcze, Jabłonna, Junoszyn, Kaczkowo, Kłoda, Lasotki, Maruszewo, Moraczewo, Nowa Wieś, Nowy Świat, Pomykowo, Przybiń, Robczysko, Rojęczyn, Tarnowa Łąka, Tworzanice, Tworzanki. Ośrodkiem administracyjnym gminy jest miasto Rydzyna stanowiące centrum społeczno-gospodarcze i kulturalne. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest Rydzyna (2 871 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Augustowo (69 osób).

Na terenie gminy działa 21 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych. Gmina Rydzyna, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Wielkopolskiej Lokalnej Grupie Działania – Kraina Lasów i Jezior.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Rydzyna pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali dogodny położenie geograficzne i komunikacyjne (w pobliżu drogi ekspresowej S5 i w niewielkiej odległości od miasta Leszna) oraz sprzyjające rozwojowi turystyki walory przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne. Duże znaczenie badani przywiązywali również do stałego i dynamicznego rozwoju gminy, inwestycji w infrastrukturę oraz skutecznego pozyskiwania dotacji unijnych i racjonalnego ich

wydatkowania. Wypełniający ankietę docenili funkcjonowanie Rydzyńskiej Strefy Przemysłowej, na terenie której działają liczne zakłady pracy, oraz korzystne warunki do rozwoju przedsiębiorczości. Respondenci wspomnieli też o bogatej historii miasta, dużej liczbie terenów zielonych, poczuciu bezpieczeństwa oraz intensywnym rozwoju budownictwa mieszkaniowego, a także profesjonalnie działającym MGOPS-ie.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiała się kwestia niewystarczająco rozbudowanej infrastruktury gminnej. W tym kontekście najczęściej wspomniano o konieczności dalszego rozwoju sieci gazowej i kanalizacyjnej oraz budowie parkingów i ścieżek rowerowych. Za równie istotną kwestię ankietowani uznali niski poziom opieki medycznej, brak placówek opiekuńczych, w tym ośrodka opieki dziennej dla osób starszych, oraz niewystarczającą liczbę połączeń komunikacyjnych. Wypełniający ankietę wspomnieli także o ograniczeniach finansowych na rozwój i inwestycje, niewykorzystanym potencjale turystycznym oraz słabej promocji gminy i zaniedbaniach w sferze ekologii.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (modernizacja dróg, gazyfikacja, budowa chodników i parkingów, wytyczanie ścieżek rowerowych) oraz dalszy rozwój bazy rekreacyjno-sportowej (basen, stadion lekkoatletyczny, boiska wielofunkcyjne). Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli też tworzenie placówek opiekuńczych dla seniorów i osób niepełnosprawnych, a także realizowanie programów aktywizujących te osoby. Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano rozbudowę szkół, uruchomienie żłobka publicznego, budowę mieszkań socjalnych oraz tworzenie miejsc spotkań dla młodzieży. Ankietowani wspomnieli również o zintensyfikowaniu działań promujących gminę i realizowaniu projektów związanych z ochroną środowiska oraz ochroną zabytków (modernizacja terenów zamkowych i zespołu parkowego).

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2020 r. gmina liczyła 9 685 osób, wśród których było 5 047 kobiet, które stanowiły 52,1% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 71 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2018-2020 ogólna liczba mieszkańców gminy systematycznie rosła. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie

zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób w wieku produkcyjnym rosta, natomiast liczba najstarszych mieszkańców gminy ulegała wahaniom.

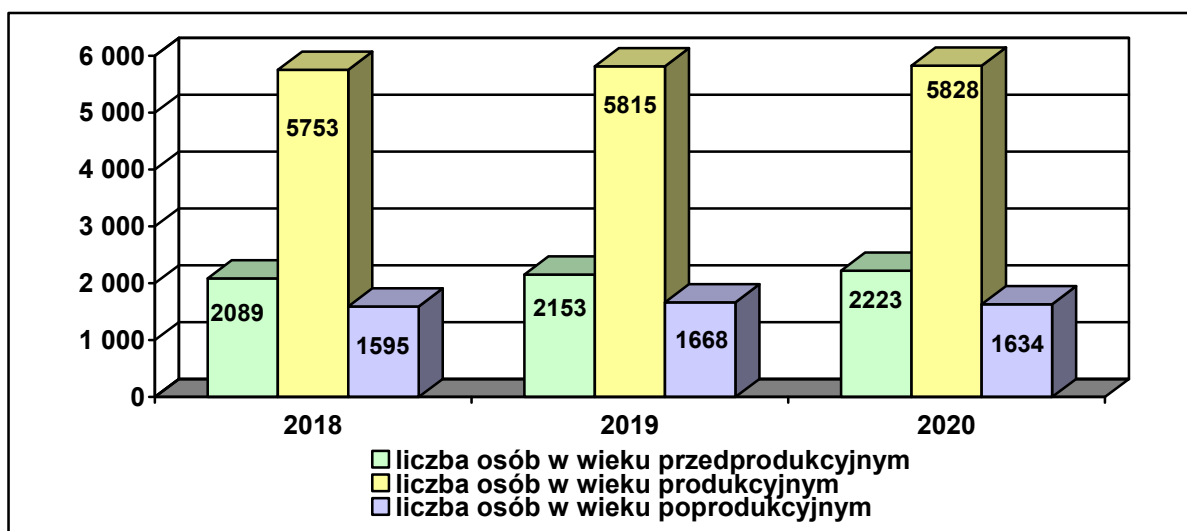
W 2018 i w 2019 roku liczba urodzeń była dużo wyższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą dodatnią, natomiast w roku 2020 sytuacja zmieniła się i urodzin było nieco mniej niż zgonów, w związku z czym przyrost naturalny był w tym roku ujemny. Saldo migracji ludności gminy w latach 2018-2019 wzrastało i było w stałe dodatnie. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 089	2 153	2 223
liczba osób w wieku produkcyjnym	5 753	5 815	5 828
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 595	1 668	1 634
ogółem	9 437	9 636	9 685

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

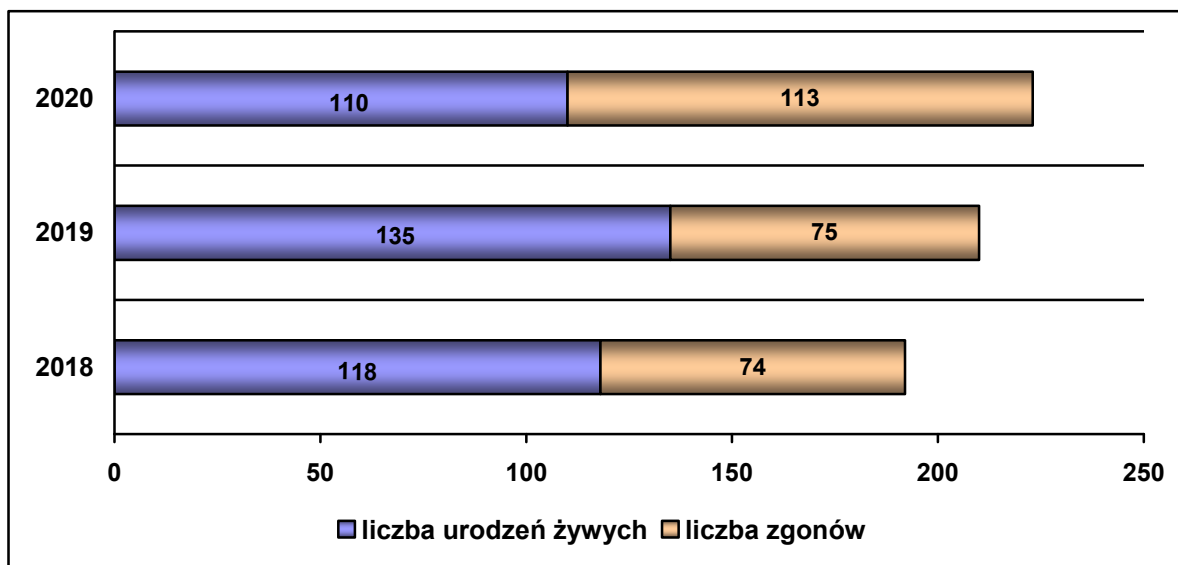
Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba urodzeń żywych	118	135	110
liczba zgonów	74	75	113
przyrost naturalny	+44	+60	-3

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba zameldowanych osób spoza gminy	272	276	b.d.
w tym z zagranicy	2	4	b.d.
liczba osób wymeldowanych poza gminę	135	137	b.d.
w tym za granicę	b.d.	b.d.	b.d.
saldo migracji ogółem	+137	+139	b.d.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Analizując dane dotyczące ruchu migracyjnego, można wnosić, iż właśnie dzięki napływowi nowych mieszkańców odnotowujemy wzrost ogólnej liczby osób zamieszkujących gminę. Trudno jednoznacznie stwierdzić, czy gmina Rydzyna wpisuje się w ogólnokrajową tendencję starzenia się populacji, niemniej ujemny przyrost naturalny może być przesłanką do postawienia takiej tezy. Tym bardziej, że w porównaniu z rokiem 2018 w roku 2020 uwidocznił się dość znaczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Sieć wodociągowa w gminie Rydzyna jest bardzo dobrze rozwinięta, zaopatruje w wodę pochodzącą z dwóch dużych ujęć wody pitnej zlokalizowanych na terenie Dąbcza i Kłody ponad 95% mieszkańców. Ponadto na terenie gminy

funkcjonują małe lokalne ujęcia wody pitnej, a miejscowość Robczysko korzysta z ujęcia wody w Pawłowicach (gmina Krzemieniewo).

Sieć kanalizacyjna ma długość 34 km i jest dostępna dla ponad 52% mieszkańców gminy (funkcjonuje w miejscowościach Rydzyna, Dąbcze oraz Kłoda, a także częściowo w miejscowości Robczysko). W Rydzynie znajduje się zmodernizowana, rozbudowana i nowoczesna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych. Długość sieci gazowej wynosi 86 km, a korzysta z niej blisko 54% mieszkańców. Odpady problemowe mieszkańcy gminy mogą oddawać do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Rydzynie. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2020 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	114
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	9 204
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	34
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	5 081
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	b.d.
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	86
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	5 184
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	b.d.
w tym ¹ długość dróg gminnych (w km)	44

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2018-2020:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2018-2020

inwestycje w 2018 r.
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa z rozbudową oczyszczalni ścieków w miejscowości Rydzyna; 2. Budowa przedszkola samorządowego „Kolorowy Wiatraczek” w miejscowości Rydzyna.

inwestycje 2019 r.

1. Przebudowa dróg gminnych na odcinku od węzła „Rydzyna” drogi ekspresowej S-5 do m. Jabłonna;
2. Remont dachu w Szkole Podstawowej w Kaczkowie z siedzibą w Rojęczynie;
3. Przebudowa mostu na Rowie Polskim na Alei Kasztanowej w Rydzynie;
4. Zakończenie budowy wodociągu Rojęczyn – Junoszyn.

inwestycje 2020 r.

1. Remont z modernizacją biblioteki w Rydzynie;
2. Budowa kanalizacji sanitarnej w Dąbczu (okolice ulic: Modrzewiowa, Cyprysowa, Cedrowa, Cisowa i Łącznikowa);
3. Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z pompownią i rurociągiem tłocznym w rejonie ul. S. Wyspiańskiego i W. Kossaka oraz ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

5.KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Rydzyna posiada dość dobrze rozwiniętą sieć dróg komunikacji kołowej. Długość dróg gminnych wynosi ogółem 44 km. Główny szlak komunikacyjny w gminie stanowi droga krajowa nr 5 Poznań – Wrocław. Przez gminę przebiega również część drogi ekspresowej S5. Sieć dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy zapewnia połączenia z sąsiednimi gminami oraz służy komunikacji wewnętrznej. Układ tych szlaków komunikacyjnych zapewnia mieszkańcom dogodne połączenia drogowe z ważniejszymi ośrodkami miejskimi w okolicy, w tym głównie z miastem Lesznom i stolicą regionu – Poznaniem. Układ komunikacyjny uzupełnia sieć dróg gminnych umożliwiających dojazd do każdej miejscowości. Komunikacja zbiorowa oparta jest głównie o sieć połączeń PKS-u oraz Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Lesznie. Gminę przecina magistralna linia kolejowa (dwutorowa E-59) relacji Poznań – Wrocław, użytkowana tylko dla przewozów pasażerskich. Na terenie gminy działają dwie stacje kolejowe w miejscowościach Rydzyna i Kaczkowo.

Miasto Rydzyna położone jest w odległości ok. 96 km od Poznania (siedziby władz administracji państwowej i samorządowej województwa wielkopolskiego), ok. 8 km od Leszna (siedziby władz powiatu leszczyńskiego), ok. 90 km od Wrocławia, ok. 32 km od Rawicza i ok. 33 km od Gostynia.

6. GOSPODARKA

Rydzyna to gmina o charakterze rolniczym z dynamicznie rozwijającym się przemysłem oraz dużych tradycjach zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego. Świadczy o tym liczba mieszkańców zatrudnionych w rolnictwie i struktura gruntów oraz systematyczny wzrost zatrudnienia w przemyśle. Na gruntach Rydzyny oraz

Kłody znajduje się Rydzyńska Strefa Przemysłowa. W ostatnich latach można było zaobserwować duży napływ ludności przybywającej do Rydzyny, co skutkuje powstawaniem nowych osiedli domów jednorodzinnych, zwłaszcza w Dąbczu, Rydzynie oraz Kłodzie. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy wynosi 66,5%, zaś lasy stanowią 25,6% jej terenu. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	13 560
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	9 017
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	3 465
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	1 078

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Rolnictwo na terenie gminy Rydzyna podlega intensywnemu procesowi restrukturyzacji, przede wszystkim dzięki środkom pomocowym z Unii Europejskiej.

Na obszarze gminy przeważają gleby IV i V klasy bonitacyjnej. Istnieją tutaj średnie warunki do gospodarowania. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, które stanowią blisko 80% wszystkich użytków rolnych.

Większość rolników uprawia pszenżyto, żyto, pszenicę, mieszanki zbożowe oraz buraki cukrowe. W gminie uprawia się także rzepak oraz kukurydzę. Większy niż przeciętnie w kraju jest obszar uprawy owoców i warzyw. W produkcji zwierzęcej przeważa hodowla trzody chlewnej. W plonach zbóż, hodowli trzody chlewnej i bydła Rydzyna wraz z całym regionem leszczyńskim zajmuje czołowe miejsce w Wielkopolsce. Wieś jest dobrze wyposażona w urządzenia infrastruktury technicznej, a poziom nasycenia podstawowymi maszynami rolniczymi przewyższa średnią krajową. Coraz większy wpływ na gospodarkę gminy mają przedsiębiorstwa świadczące usługi dla rolnictwa.

W latach 2018-2020 liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy ulegała wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2019 r. Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Rydzyna przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba podmiotów gospodarczych ogółem (według stanu na koniec roku)	285	329	300

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Na koniec 2020 r. na terenie gminy funkcjonowało 300 podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne.

Według danych statystycznych GUS-u w 2020 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były budownictwo, a także działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz przetwórstwo przemysłowe.

W latach 2018-2020 rozbudowano działające już wcześniej na terenie gminy zakłady pracy, m.in. „AGRO-Rydzyna” – Kłoda, ul Kolejowa 7K (produkcja mięsa, wędlin i przetworów mięsnych); „JAMALEX” – Rydzyna, ul. Przemysłowa 7 (cynkowanie i malowanie konstrukcji stalowych); „POMPAX” – Rydzyna, ul. Przemysłowa 7A (pompy, armatura, technika grzewcza).

7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE

W 2020 r. gmina Rydzyna posiadała w swoich zasobach 96 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 4 663 m². W mieszkaniach tych zamieszkiwało 249 osób. Gmina dysponowała 2 mieszkaniem socjalnym o łącznej powierzchni 34 m². W analizowanym roku mieszkanie te nie były zamieszkane. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Rydzyna w latach 2018-2020 zawiera poniższa tabela.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkań komunalnych	98	96	96
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	4 715	4 663	4 663
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	48,11	48,57	48,57
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	278	256	249
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	16,96	18,21	18,72
liczba mieszkań socjalnych	2	2	2

łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	34,0	34,0	34,0
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	17,0	17,0	17,0
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	1	0	0

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Rydzyna tej formy wsparcia udziela Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a dane dotyczące liczby rodzin, którym przyznano dodatek, i ich łącznej wartości prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	9	10	7
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	14	17	11
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	23 672	27 674	18 416

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Ponadto w 2020 r. ustalono dla 1 osoby prawo do dodatku energetycznego. Łączna kwota wypłaconych świadczeń w 2020 r. wyniosła 133,00 zł.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2020/2021 w gminie funkcjonowało 16 placówek systemu oświaty, w tym: 1 żłobek, 6 placówek wychowania przedszkolnego, 5 szkół podstawowych oraz 4 szkoły ponadpodstawowe. Dane na temat placówek zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 12. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie w roku szkolnym 2020/2021

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci objętych opieką	liczba opiekunów
żłobek lub klub dziecięcy	1	14	2
w tym prowadzone przez gminę	0	0	0
w tym prowadzone przez inne podmioty	1	14	2

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Tabela 13. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2020/2021

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	6	414	35
w tym przedszkola	2	374	30
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	4	40	5

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Tabela 14. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2020/2021

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	5	967	154
szkoły ponadpodstawowe	4	55	12

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Tabela 15. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2020/2021

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Żłobek Chmurka	ul. Zamoyskiego 1, 64-130 Rydzyna
2.	Przedszkole Kolorowy Wiatraczek	ul. Wyspiańskiego 6, 64-130 Rydzyna
3.	Przedszkole Eko-Brzdąc	Maruszewo 9, 64-130 Rydzyna
4.	Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Kaczkowie z siedzibą w Rojęczynie	Rojęczyn 17, 64-130 Rydzyna
5.	Oddziały przedszkolne przy szkole podstawowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna
6.	Szkoła Podstawowa im. 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich w Rydzynie	ul. Zamkowa 3, 64-130 Rydzyna
7.	Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Kaczkowie z siedzibą w Rojęczynie	Rojęczyn 17, 64-130 Rydzyna
8.	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Łopuszańskiego w Dąbczu	Dąbcze 82, 64-130 Rydzyna
9.	Szkoła Podstawowa Specjalna w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna
10.	Szkoła Podstawowa Specjalna dla Dzieci Słabosłyszących i Niesłyszących w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	
11.	Branżowa Szkoła Specjalna I stopnia w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	
12.	Branżowa Szkoła I stopnia Specjalna dla Młodzieży Słabosłyszącej i Niesłyszącej	

	w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	
13.	Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	
14.	Liceum Ogólnokształcące Specjalne dla Słabosłyszących i Niesłyszących w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rydzynie	

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Istotnym organizatorem życia kulturalnego jest Rydzyski Ośrodek Kultury, który jest animatorem większości imprez. W skład ROK-u wchodzi Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Rydzyna. Do głównych zadań Rydzyskiego Ośrodka Kultury należy: tworzenie warunków dla rozwoju wszelkich form aktywności kulturalnej mieszkańców gminy i okolic, a także – w ramach działalności biblioteki – gromadzenie, opracowanie, przechowywanie, udostępnianie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej.

W gminie Rydzyna szczególną uwagę poświęca się wspieraniu licznych form kulturalnych promujących miasto i gminę, a także zachęcających do jego odwiedzania. Służą temu organizowane przez Rydzyski Ośrodek Kultury imprezy o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. W okresie wiosenno-letnim organizowane są imprezy plenerowe, rowerówki, festyny rekreacyjne przy wykorzystaniu atrakcyjności zbiornika wodnego oraz terenu przy zabytkowym wiatraku „Józef”. W stały kalendarz imprez ROK-u wpisały się takie imprezy jak: Środowiskowy Przegląd Twórczości Plastycznej im. Ireny Okamfer, Rydzyskie różnaitości – Dzień Dziecka, Wianki, Dzień Wiatraka czy konkurs plastyczny „Boże Narodzenie w moich oczach”. Na szczególną uwagę zasługuje impreza o zasięgu ogólnopolskim – „Rydzyski Bieg Niepodległości” – organizowany w dniu 11 listopada. Na Zamku organizowane są od szeregu lat koncerty, z których Koncert Noworoczny wyrósł na wydarzenie kulturalne o zasięgu ponadwojewódzkim.

Rydzyski Ośrodek Kultury prowadzi szeroko rozwiniętą działalność amatorskiego ruchu artystycznego. Oferta skierowana jest do wszystkich mieszkańców gminy. Swoje pasje twórcze mogą realizować dzieci, młodzież oraz dorośli w sekcjach i zespołach. Przy ROK-u działa: sekcja plastyczna dla dzieci i młodzieży, sekcja rysunku dla dorosłych, grupa cheerleaders, rytmika, Zespół Tańca Ludowego „Moraczewo”, Koło Śpiewacze „Rydzyniaci”, a także prowadzone

są: nauka gry na gitarze, fortepianie i organach, a w okresie ferii zimowych i wakacji letnich zajęcia półkolonijne dla dzieci.

Poza stałymi formami działalności ROK jest współorganizatorem wielu przedsięwzięć organizowanych przez przedszkola, szkoły oraz inne organizacje samorządowe i lokalne. Do takich imprez należą m.in. konkursy recytatorskie, językowe, wystawy autorskie, imprezy patriotyczne, edukacyjne, rekreacyjne i sportowe.

Działalność kulturalna na wsi organizowana jest w świetlicach wiejskich zlokalizowanych w większości wsi.

Tabela 16. Placówki kultury w gminie w 2020 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	500	13
świetlice wiejskie	13	b.d.	b.d.
biblioteki i filie	1	b.d.	biblioteka funkcjonuje w strukturze organizacyjnej ośrodka kultury, jest jego integralną częścią
muzea, skanseny	1	b.d.	b.d.
inne	2	b.d.	b.d.

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Tabela 17. Wykaz placówek kultury w 2020 r.

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Rydzyński Ośrodek Kultury	ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna
2.	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Rydzyna (działa w strukturze Rydzyńskiego Ośrodka Kultury)	ul. Rynek 17 (siedziba), 64-130 Rydzyna
3.	Zamek SIMP, obiekt zabytkowy, wpisany do grona Pomników Historii	Pl. Zamkowy 1, 64-130 Rydzyna
4.	Wiatrak „Józef” – Muzeum Rolnictwa i Młynarstwa w Rydzynie	ul. Wolności 13E, 64-130 Rydzyna
5.	Kościół Ewangelicki w Rydzynie, świątynia dawnej parafii, wpisany do rejestru zabytków	ul. Wolności 11, 64-130 Rydzyna

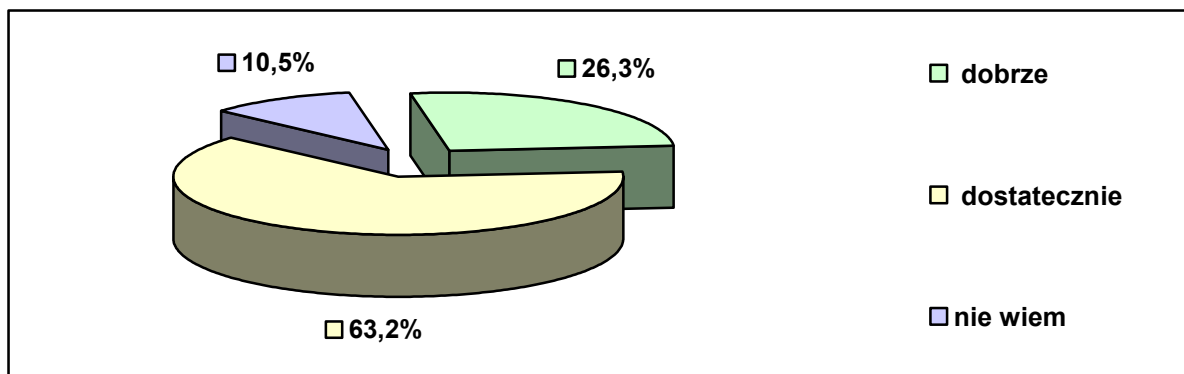
Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili jakość oferty edukacyjnej szkół w gminie. Według 63,2% ankietowanych jest ona dostateczna, z kolei 26,3% respondentów przyznało, że jest dobra. Zdania w tej sprawie nie wyraziło 10,5% pytanych. Nikt z badanych nie stwierdził, że jest ona niedostateczna.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

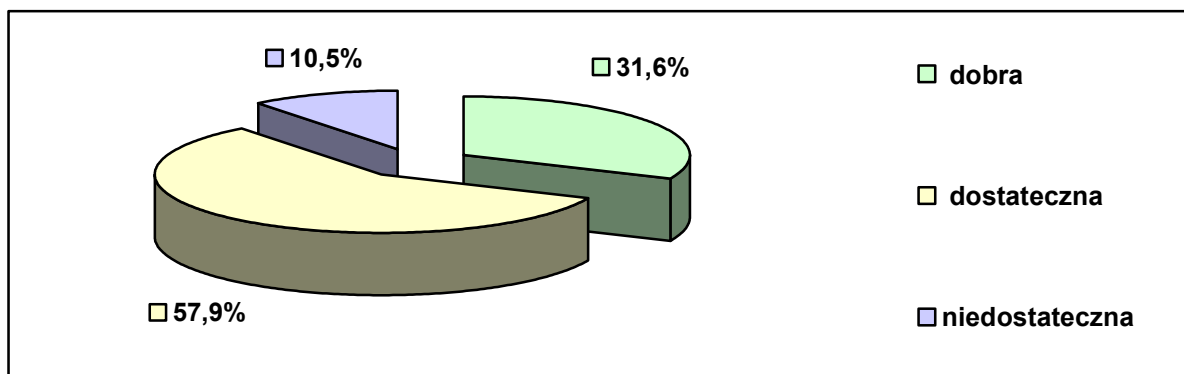
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie, to została oceniona równie pozytywnie, bowiem 84,2% ankietowanych stwierdziło, że zaspokaja ona potrzeby w tym zakresie. Jednocześnie 10,5% badanych wyraziło odmienną opinię. Ponad 5% respondentów nie potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Zdaniem 47,4% badanych oferta opieki nad dziećmi do lat 3 zaspokaja potrzeby mieszkańców. 31,6% ankietowanych było przeciwnego zdania, ale wysoki odsetek (21,1%) respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie.

Bardzo pozytywnie oceniono obecną ofertę kulturalną w gminie. Według 57,9% ankietowanych jest ona dostateczna, a kolejne 31,6% badanych przyznało, że jest dobra. Przeciwnego zdania było 10,5% respondentów. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Rydzyna w 2020 r. funkcjonowały 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prowadzonych było 8 prywatnych praktyk lekarskich oraz działały 2 apteki. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2020 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	2
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	2
liczba prywatnych praktyk lekarskich	8
liczba aptek i punktów aptecznych	2

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Gmina Rydzyna charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku konieczności specjalistycznych porad, zabiegów lub hospitalizacji mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w większych ośrodkach, jak np. w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Lesznie.

Wykaz zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk lekarskich i aptek w gminie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 19. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk i aptek w gminie w 2020 r.

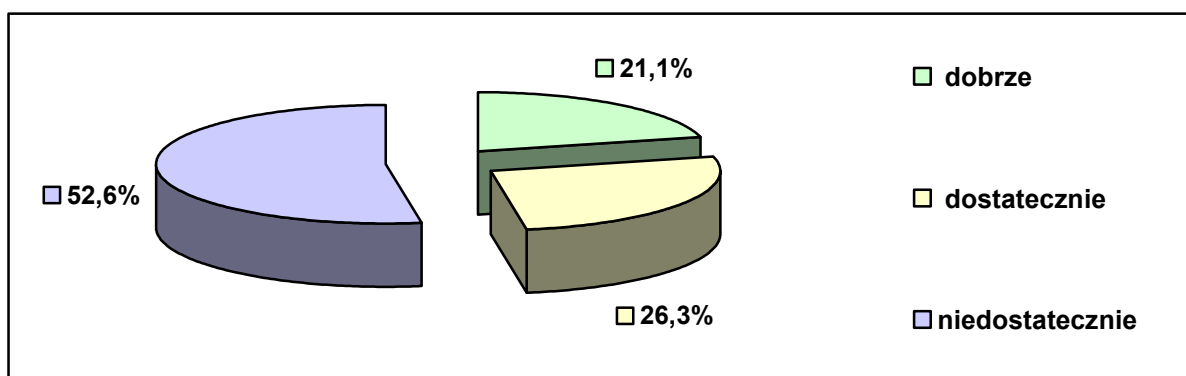
lp.	podmiot	adres
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarska w Rydzynie	ul. Jana Matejki 1, 64-130 Rydzyna
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gabinet Rehabilitacji i Fizykoterapii Iwona Kędzierska	ul. Adama Mickiewicza 2, 64-130 Rydzyna
3.	Biernacki Radosław Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska	ul. Wolności 13DA, 64-130 Rydzyna
4.	Frieske Maria Indywidualna	Dąbcze, ul. Borówkowa 5,

	Specjalistyczna Praktyka Lekarska	64-130 Rydzyna
5.	Gabinet Lekarski Zbigniew Dobrzyński	ul. Tadeusza Łopuszańskiego 39, 64-130 Rydzyna
6.	Goździecka-Dominiczak Magdalena Specjalistyczna Praktyka Lekarska	ul. Jana z Czerniny 22B, 64-130 Rydzyna
7.	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Pediatriczno-Reumatologiczna lek. med. Olga Kramer	Dąbcze 1B, 64-130 Rydzyna
8.	Specjalistyczna Praktyka Lekarska Adrian Jędrzejewski	ul. Okrężna 34, 64-130 Rydzyna
9.	Specjalistyczna Praktyka Lekarska Banachowicz Wojciech	ul. Tadeusza Łopuszańskiego 16, 64-130 Rydzyna
10.	Specjalistyczna Praktyka Lekarska Tomasz Nowakowski	ul. Tadeusza Łopuszańskiego 40, 64-130 Rydzyna
11.	Cegielski Maciej Apteka „Św. Anny”	ul. Konstytucji 3 Maja 6, 64-130 Rydzyna
12.	Kłoczko Alina Apteka „Nova”	ul. Rynek 24, 64-130 Rydzyna

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen mieszkańców odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta w zakresie ochrony zdrowia w gminie została oceniona negatywnie przez uczestników badania. Według 52,6% ankietowanych jest ona niedostateczna. Jednak zdaniem 26,3% respondentów jest ona dostateczna, a kolejne 21,1% badanych przyznało, że jest dobra.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Rydzyna służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składają się obiekty:

- Hala Sportowa, ul. Jana Kazimierza, 64-130 Rydzyna;
- Kompleks boisk sportowych „ORLIK 2012” Rydzyna, ul. Wyspiańskiego, 64-130 Rydzyna;
- Boisko sportowe wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym, ul. Zamkowa 2, 64-130 Rydzyna;
- Kompleks boisk sportowych „ORLIK 2012” Rojęczyn 17, 64-130 Rydzyna;
- Hala Sportowa Dąbcze 82, 64-130 Rydzyna;
- Zalew Rydzyna, ul. Nad Zalewem, Dąbcze, 64-130 Rydzyna;
- place zabaw dla dzieci wyposażone w zjeżdżalnie, huśtawki i inne atrakcyjne urządzenia zabawowe (w większości miejscowości gminy).

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe:

- Rydzińska Akademia Piłkarska, ul. Rynek 7, Rydzyna;
- Rydziński Klub Sportowy Rydziniak Rydzyna, ul. Rynek 7, Rydzyna;
- Klub Sportowy Dąbcze, Dąbcze 99;
- Klub Koszykarski Rycerze Rydzyna, ul. Orzeszkowej, Rydzyna;
- Klub Sportowy „Sfinks Rydzyna”;
- Stowarzyszenie Sportowe R-team Rydzyna.

Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych i klubów sportowych w gminie zawiera poniższa tabela.

Tabela 20. Sport i rekreacja w 2020 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	6
kluby sportowe	6
w tym uczniowskie kluby sportowe	0

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Teren gminy Rydzyna ukształtowany jest przez trzy malownicze krainy: Równinę Leszczyńską na północy, Wał Bojanowski na południowym wschodzie i dzielące je Obniżenie Rowu Polskiego. Na terenie gminy znajduje się również fragment III Krzywińsko-Osieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

O atrakcyjności turystycznej Rydzyny decyduje duża liczba zabytków, a także mozaika terenu, a więc znaczne powierzchnie leśne, kompleksy łąk w dolinie Rowu Polskiego, jak również Rów Polski, na których rozwijają się turystyka piesza, rowerowa, konna, wycieczki edukacyjne, turystyka pobytowa, w tym agroturystyka, a także liczne imprezy kulturalne i sportowe oraz festyny rekreacyjno-sportowe. Również wybudowany w 2013 r. zbiornik wodny Rydzyna staje się coraz większym magnesem w aspekcie rekreacji i sportu.

Uznawana za największą atrakcję regionu leszczyńskiego Rydzyna – miasto-zabytek – „perła polskiego baroku”, objęta jest opieką konserwatorską z uwagi na zachowany XVIII-wieczny układ przestrzenny oraz liczne zabytkowe budowle (wszystkie są dziełami wybitnych architektów i budowniczych ściąganych z różnych krajów Europy przez magnacki dwór Leszczyńskich i Sułkowskich). Najcenniejszymi z rydzyskich zabytków są:

- Zamek z XV/XVII w., dawna rezydencja króla Stanisława Leszczyńskiego i książąt Sułkowskich. Budowla wraz z przylegającym do niego parkiem i terenami przyległymi stanowią jeden z najcenniejszych w Polsce zespołów pałacowo-parkowych (w 2017 r. wpisany na listę Pomników Historii). Zamek organizuje cieszące się uznaniem Koncerty Noworoczne, międzynarodowe rajdy pojazdów zabytkowych oraz historyczne imprezy plenerowe. Obiekt jest odwiedzany przez turystów krajowych i zagranicznych. Mieszczą się w nim hotel i centrum konferencyjne;
- barokowy zespół kamieniczek w rynku wraz z ratuszem z 1752 r. i unikalną w Polsce rokokową figurą Trójcy Świętej;
- barokowy kościół parafialny z XVIII w.;
- zespół kościoła ewangelickiego pw. Świętego Krzyża z lat 1779-1783;
- monumentalny zespół dawnych oficyn zamkowych w stylu klasycystycznym.

Pozostałe cenne zabytki gminy to:

- drewniany kościół o konstrukcji szkieletowej w Dąbczu;
- drewniany kościół w Kaczkowie;
- zespoły folwarczno-pałacowe w miejscowościach: Jabłonna, Kłoda, Przybiń, Rojęczyn, Tworzanice;
- zabytkowy wiatrak-koźlak „Józef” z II połowy XVIII w. – jeden z bardziej charakterystycznych elementów krajobrazu turystycznego Rydzyny.

Walory krajobrazowe i architektoniczne sprzyjają rozwojowi turystyki. Przez teren gminy przebiega Ziemiański Szlak Rowerowy stanowiący pętlę

Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej oraz Szlak Rajdów Konnych. Gmina jest członkiem Organizacji Turystycznej „Leszno Region”. Wspólnie z Organizacją wydawane są materiały promocyjne, realizowane są projekty z funduszy Unii Europejskiej oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. „Leszno Region” jest organizatorem ciekawych imprez propagujących lokalne tradycje.

Atutem gminy jest także dobra baza hotelowo-gastronomiczna. Dane na temat obiektów noclegowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 21. Baza noclegowa w 2020 r.

liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania bez ośrodków wczasowych i gospodarstw agroturystycznych	3
liczba miejsc noclegowych w ww. obiektach zbiorowego zakwaterowania	188
liczba ośrodków wczasowych	0
liczba miejsc noclegowych w ośrodkach wczasowych	0
liczba gospodarstw agroturystycznych	0
liczba miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych	0

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

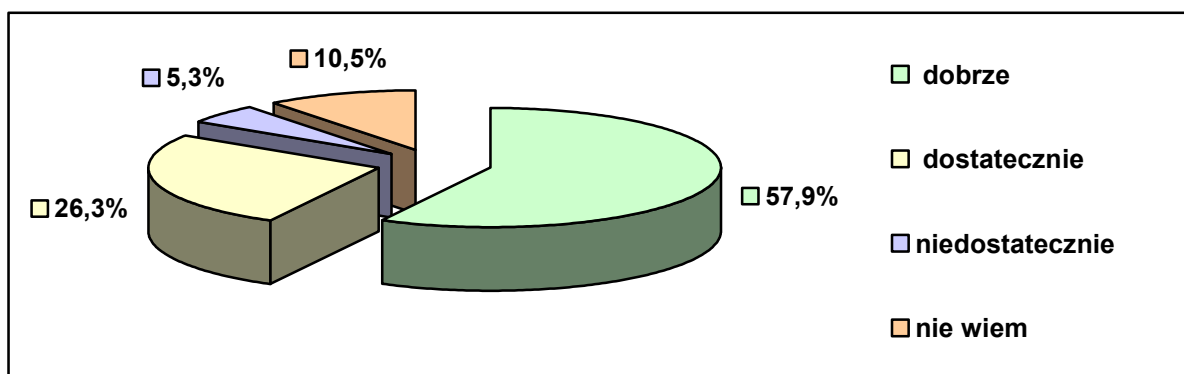
Tabela 22. Wykaz obiektów noclegowych w gminie w 2020 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Hotel „Zamek SIMP w Rydzynie”	Pl. Zamkowy 1, 64-130 Rydzyna
2.	Hotel „EDEN”	Dąbcze 136, 64-130 Rydzyna

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż mieszkańcy doceniają podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została bardzo pozytywnie oceniona przez uczestników badania, bowiem 57,9% ankietowanych uznało ją za dobrą, z kolei 26,3% respondentów przyznało, że jest dostateczna. Tylko 5,3% badanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 10,5% pytanym.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Komendę Miejską Policji w Lesznie, w latach 2018-2020 na terenie gminy Rydzyna stwierdzono ogółem: 85 przestępstw w 2018 r., 133 przestępstwa w 2019 r. i 98 przestępstw w 2020 r., w tym przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie to 3 przypadki w 2019 r. i 2 przypadki w 2020 r. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	liczba przestępstw 2018	liczba przestępstw 2019	liczba przestępstw 2020
stwierdzono ogółem przestępstw:	85	133	98
w tym popełnionych przez nieletnich:	–	3	2
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:	2018	2019	2020
przeciwko życiu i zdrowiu	3	6	1
przeciwko wolności	5	5	2
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	18	13	11
przeciwko mieniu	21	43	49
przeciwko rodzinie i opiece	6	4	9
przeciwko wiarygodności dokumentów	9	7	–
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	2	–	3
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	9	45	14

Dane Komendy Miejskiej Policji w Lesznie.

Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2020 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (49 przypadków, o 6 mniej w porównaniu z 2019 r.), przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (14 przypadków, o 31 mniej w porównaniu z 2019 r.) i przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (11 przypadków, o 2 mniej w porównaniu z 2019 r.).

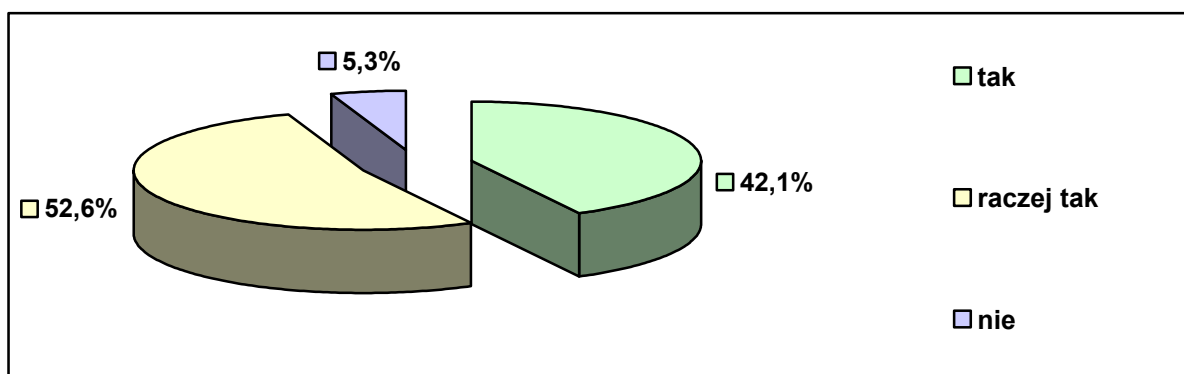
Funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Lesznie przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W 2018 r. policjanci wszczęli 17 takich procedur, w 2019 r. – 13, a w 2020 r. – 23.

Według informacji I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Lesznie nie jest prowadzona osobna statystyka spraw prowadzonych przez I ZKSS w Lesznie, a dotycząca mieszkańców poszczególnych gmin czy miasta Leszna. Sąd dysponuje danymi statystycznymi ogółu spraw prowadzonych przez ww. Zespół na terenie właściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Lesznie. Kierując się miejscem wykonania prac społecznych należy stwierdzić jedynie, że w 2018 r. prowadzono 13 spraw (wobec 10 osób), w 2019 r. prowadzono 10 spraw (wobec 8 osób) i w 2020 r. prowadzono 12 spraw (wobec 12 osób) wykonujących prace w Urzędzie Miasta i Gminy w Rydzynie.

Według informacji II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Lesznie wynika, że nie jest prowadzona osobna statystyka spraw prowadzonych przez II ZKSS w Lesznie, a dotycząca mieszkańców poszczególnych gmin czy miasta Leszna. Sąd dysponuje danymi statystycznymi ogółu spraw prowadzonych przez ww. Zespół na terenie właściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Lesznie. Ogólna liczba spraw w 2018 r. wyniosła 578 w tym 1 349 osób, w 2019 r. wyniosła 571, w tym 1 161 osób, w 2019 r. wyniosła 581, w tym 1 237 osób.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (94,7%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie. Przeciwną opinię wyraziło tylko 5,3% badanych.

12. POMOC SPOŁECZNA

Z końcem 2020 r. kadre Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 2 pracowników kadry kierowniczej, 4 pracowników socjalnych, 5 pozostałych pracowników oraz 1,75 etatu utworzone dla pracowników wykonujących usługi opiekuńcze. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 24. Stan zatrudnienia w MGOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	2	–
pracownicy socjalni	4	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	1,75	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	5	–

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2020 r. w gminie Rydzyna wskaźnik ten był spełniony, bowiem MGOPS zatrudniał 4 pracowników socjalnych, a na jednego pracownika socjalnego przypadało 47,5 rodzin objętych pracą socjalną.

Tabela 25. Wykształcenie kadry MGOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	2	3

	wyższe niekierunkowe		–	–
	średnie kierunkowe		–	1
	średnie niekierunkowe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	2	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

W 2020 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadały 2 osoby z kadry kierowniczej oraz 3 pracowników socjalnych, zaś wykształceniem średnim kierunkowym legitymował się 1 pracownik socjalny. Dodatkowo 2 kierowników posiadało ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ponadto 1 osoba z kadry kierowniczej MGOPS-u posiadała specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w analizowanym okresie systematycznie rosła. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2018-2020 w gminie Rydzyna na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2018-2020

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
środki wydatkowane ogółem	11 289 596,89	14 350 733,64	17 975 416,45
wydatki pokryte ze środków własnych gminy	1 066 322,06	1 256 224,23	1 128 671,27
wydatki pokryte z dotacji zewnętrznych	10 223 274,83	13 094 509,41	16 846 745,18

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej MGOPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, placówkami ochrony zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływała na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez MGOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2018-2020.

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	137	116	102
liczba rodzin	102	91	85
liczba osób w rodzinach	226	187	172
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	2,39%	1,94%	1,78%

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2018-2020 malała z roku na rok. Analogicznie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy.

W kolejnych tabelach przedstawione zostały informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2020 r.

Tabela 28. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

grupa wiekowa odbiorców	liczba osób
0-17 lat	15
18-25 lat	2
26-35 lat	8
36-45 lat	15
46-55 lat	20
56-65 lat	21
66 lat i więcej	29
razem	110

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Tabela 29. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	12
pracuje dorywczo	1
nie pracuje	34
studiuje	–
uczy się	–
na rencie	14
na emeryturze	26
na zasiłku dla bezrobotnych	–
bezrobotny bez prawa do zasiłku	8

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez MGOPS pomocą społeczną w 2020 r. wykazała, że największą grupę stanowiły osoby w wieku od 66 lat. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby niepracujące. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ubóstwo	34	28	20	67	57	32
bezdomność	3	4	3	3	4	3
potrzeba ochrony macierzyństwa	3	2	5	23	10	36
bezrobocie	20	16	18	47	48	49
niepełnosprawność	61	58	53	122	112	95
długotrwała lub ciężka choroba	84	78	65	171	146	113
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	18	14	14	67	55	55
w tym rodziny niepełne	14	10	9	43	32	28

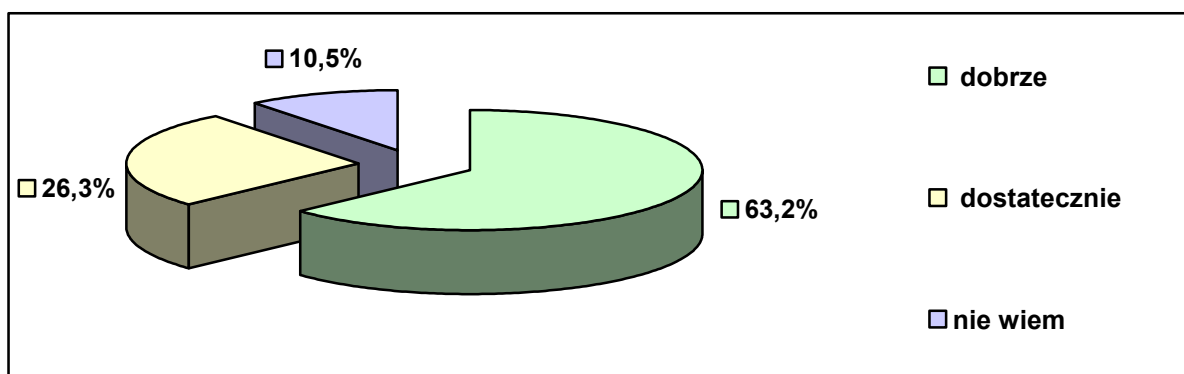
w tym rodziny wielodzietne	6	5	4	32	28	28
przemoc w rodzinie	1	1	1	4	4	3
alkoholizm	12	10	3	24	26	3
narkomania	1	0	0	1	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	2	3	1	2	4
zdarzenie losowe	2	0	0	7	0	0

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 były długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. W obu przypadkach na przestrzeni rozpatrywanego okresu liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tych powodów zmniejszała się. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były zmniejszająca się liczba przypadków ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz ulegające wahaniom w analizowanym okresie przypadki bezrobocia.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Zdecydowana większość (89,5%) badanych pozytywnie oceniła te działania. Zdaniem 63,2% ankietowanych są one dobre, z kolei 26,3% respondentów przyznało, że są dostateczne. Nikt z uczestników badania nie stwierdził, że są one niedostateczne. Problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie miało 10,5% pytanych. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez MGOPS w latach 2018-2020

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
pieniężna	87	73	70	86	52	66	181	148	136
rzeczowa	48	43	35	28	30	27	87	70	48
praca socjalna	X	X	X	168	112	190	459	283	469
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	31	26	43	86	83	128
schronienie	1	4	3	1	4	3	1	6	3
usługi opiekuńcze	14	17	13	14	16	13	29	30	26
specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–	–	–	–	–	–	–	–
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	4	6	5	X	X	X	X	X	X

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

W latach 2018-2020 na terenie gminy Rydzyna najwięcej rodzin korzystało z pomocy w formie pracy socjalnej, przy czym ich liczba w tym okresie ulegała wahaniom. W mniejszym stopniu udzielano mieszkańcom wsparcia finansowego, głównie w postaci zasiłków, a w następnej kolejności w formie poradnictwa specjalistycznego oraz pomocy rzeczowej. W nieco mniejszym stopniu świadczone pomoc w postaci usług opiekuńczych.

Dodatkową formą pomocy jest **kontrakt socjalny**, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno

osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2020 r. zawarto 4 kontrakty socjalne, w pozostałych analizowanych latach kontraktów nie zawierano.

Istotnym wsparciem jest pomoc asystenta rodziny, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka). W 2020 r. 11 rodzin, w których wychowywało się 23 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2018-2020.

Tabela 32. Asystenci rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba asystentów rodziny	2	2	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	11	13	11
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	36	30	23
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	12	12	12
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	38 903	46 509	53 841

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez MGOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 33. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	0	2	3
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	4	6	5

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Rydzyna zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 34. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba wydanych kart	122	379	178
liczba rodzin objętych wsparciem	31	182	56
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	78	78	83

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej MGOPS w Rydzynie przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2018-2020 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, rosła, natomiast liczba rodzin, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, malała. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 35. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	2 617 027	2 687 739	2 830 292
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	498	465	435

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w rozpatrywanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2018	2019	2020
zasiłek rodzinny	5 821	5 068	4 399
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	18	25	18
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	216	153	96

dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	261	244	162
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	444	411	344
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	328	296	247
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	672	577	594
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 024	919	926
zasiłek pielęgnacyjny	3 142	3 140	2 970
świadczenie pielęgnacyjne	427	483	573
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	74	85	79
świadczenie rodzicielskie	192	152	233
specjalny zasiłek opiekuńczy	144	112	16
zasiłek dla opiekuna	63	65	53
świadczenie pielęgnacyjne	427	483	573
razem	13 253	12 213	11 283

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

W latach 2018-2020 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszyła się. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2018-2020 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania oraz z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Nieco niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu samotnego wychowania dziecka oraz z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również **świadczenia wychowawcze**. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie realizował Program Rodzina 500+. W 2020 r. w ramach Programu Rodzina 500+ wypłacono rodzinom z gminy świadczenia na łączną kwotę **12 821 106,00 zł**. W 2020 r. ustalone prawo do świadczenia miało 1 371 rodzin, a świadczeniem objęto w sumie 2 201 dzieci.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie „**Za życiem**”. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W analizowanym okresie w gminie Rydzyna 1 takie świadczenie zostało wypłacone w 2019 r.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie wypłacał świadczenie „**Dobry start**”, ustanowione Uchwałą nr 80 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (MP poz. 514). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie „Dobry start” trafiło w 2020 r. do 1 029 rodzin i objęło łącznie 1 501 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 450 300 zł.

Realizując pomoc materialną dla dzieci i młodzieży uczącej się, MGOPS wypłacał **stypendia szkolne** oraz zasiłki szkolne. Prawo do powyższych świadczeń ustalane jest w oparciu o zapisy ustawy o systemie oświaty na okres danego roku szkolnego, jednakże w oparciu o środki finansowe będące w dyspozycji roku budżetowego. Z pomocy w formie stypendiów szkolnych skorzystało w 2020 r. 9 rodzin, w tym 22 uczniów. Na ten cel wydatkowano 9 474 zł, w tym środki własne 1 895 zł.

W ramach programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” z pomocy skorzystało 40 dzieci i 9 osób dorosłych w 2018 r., natomiast w ramach programu „**Posiłek w szkole i w domu**”, który zastąpił poprzednio realizowany program,

pomoc otrzymało 25 dzieci i 19 osób dorosłych w 2019 r. oraz 15 dzieci i 17 osób dorosłych w 2020 r.

W ramach współpracy pomiędzy Stowarzyszeniem Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich „PISOP” w Lesznie, Spółdzielnią Socjalną „Rydzynianka” w Rydzynie a MGOPS-em w Rydzynie, umożliwiono objęcie wsparciem osób, które były bezpośrednio dotknięte skutkami wystąpienia COVID-19 w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (w szczególności osób starszych, osób z niepełnopravnościami, osób przebywających w izolacji lub na kwarantannie, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej). W ramach umowy świadczone były **usługi cateringowe** – przygotowywane były bezpłatne posiłki i dostarczane do miejsc zamieszkania podopiecznych bądź odbierane z miejsca przygotowywania posiłków. W okresie od maja do grudnia 2020 r. z ww. wsparcia skorzystało 29 osób z gminy.

Ponadto – w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) – Ośrodek współpracował ze Stowarzyszeniem Leszczyński Banki Żywności. Celem Programu było udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. MGOPS wydał 64 skierowania do uczestnictwa w Programie. Z tej formy pomocy skorzystało 45 rodzin, w których zamieszkiwało łącznie 117 osób.

MGOPS pośredniczył także między darczyńcami sprzętu domowego i mebli, a potrzebującymi rodzinami. Osoby, które posiadają używane meble, sprzęt kuchenny i odzież, zgłaszają to telefonicznie do Ośrodka. Informacja uzyskana od darczyńcy niezwłocznie przekazywana jest do pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny. Podopieczni zainteresowani przyjęciem sprzętu lub mebli bezpośrednio (lub za pośrednictwem pracownika) kontaktują się z darczyńcą.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego

uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	43	38	39
liczba przyznanych świadczeń	427	452	472
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	167 000	174 250	180 500

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie na terenie gminy funkcjonują: Warsztaty Terapii Zajęciowej (33 uczestników), Centrum Integracji Społecznej (30 uczestników), 2 spółdzielnie socjalne (16 uczestników), 9 rodzin zastępczych (18 miejsc). Na terenie gminy działa też 13 świetlic wiejskich w miejscowościach: Dąbcze, Jabłonna, Kłoda, Kaczkowo, Lasotki, Moraczewo, Nowa Wieś, Pomykowo, Przybiń, Robczysko, Rojęczyn, Tarnowa Łąka i Tworzanice.

W 2020 r. w gminie działała 1 placówka wsparcia dziennego działająca w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Fundacja Aktywności Lokalnej z siedzibą w Puszczykowie, w ograniczonym zakresie spowodowanym sytuacją epidemiczną w kraju, prowadziła placówkę wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej pn. „Klub Aktywności Różnorodnych w Rydzynie”. Klub przeznaczony był dla młodzieży w wieku 13-18 lat. Działające na terenie gminy Rydzyna z ramienia Związku Harcerstwa Polskiego Chorągiew Wielkopolska 3 placówki wsparcia dziennego o charakterze pracy podwórkowej pn. „Dąbcze-Pracowite Mrówki”, „Dąbcze-Dziesiątka” i „Dąbcze-Dziesiątka Bis”, zaprzestały w 2020 r. swojej działalności.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy jednostek, które obejmują swoim wsparciem teren gminy. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2020 r.

lp.	nazwa instytucji	adres instytucji	kategoria klienta oraz liczba mieszkańców gminy objętych wsparciem w 2020 r. (brak danych)
1.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Plac Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna	Dzieci i młodzież, rodzice
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Pl. Kościuszki 4, 64-100 Leszno	Pomoc osobom niepełnosprawnym , rodzinom zastępczym, wychowankom rodzin zastępczych itp.
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	Pl. Kościuszki 4b, 64-100 Leszno	Osoby niepełnosprawne – 347 orzeczeń
4.	Ośrodek Interwencyjno-Readaptacyjny	ul. Niepodległości 27c, 64-100 Leszno	Pomoc osobom i rodzinom w kryzysie (przemoc domowa, agresja, konflikty rodzinne itp.)
5.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Śniadeckich 5, 64-100 Leszno	Osoby bezrobotne – 127
6.	Sąd Rejonowy w Lesznie III Wydział Rodzinny i Nieletnich	ul. Kasprowicza 1, 64-100 Leszno	Rodziny objęte nadzorem kuratora w związku z ingerencją sądu w sprawowanie władzy rodzicielskiej
7.	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Dorosłych	ul. Kasprowicza 1, 64-100 Leszno	Osoby nadużywające alkoholu, ofiary przemocy w rodzinie
8.	II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych	ul. Kasprowicza 1, 64-100 Leszno	Rodziny dysfunkcyjne, nieletni
9.	Prokuratura Rejonowa w Lesznie	ul. Kasprowicza 3, 64-100 Leszno	Mieszkańcy gminy
10.	Komenda Miejska Policji w Lesznie	ul. Ks. Korczaka 3, 64-100 Leszno	Mieszkańcy gminy
11.	Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn	ul. Towarowa 10, 64-100 Leszno	Bezdomni mężczyźni – 3 osoby
12.	Poradnia Rodzinna KROKUS	ul Mickiewicza 2/3, 64-100 Leszno	Pomoc osobom i rodzinom w kryzysie
13.	Centrum Pomocy Psychologicznej i Psychoterapii w Lesznie	ul. Średnia 11, 64-100 Leszno	Pomoc osobom i rodzinom w kryzysie
14.	Stowarzyszenie Leszczyński Bank Żywności	ul Słowiańska 59, 64-100 Leszno	Pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności osobom niepełnosprawnym,

			rodzinom wielodzietnym, rodzicom samotnie wychowującym dzieci
15.	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka	ul. Słowiańska 59, 64-100 Leszno	Pomoc dziecku poprzez pomoc rodzinie (przemoc domowa, agresja, konflikty rodzinne)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rydzynie swoją działalność skupia głównie na diagnozowaniu potrzeb dzieci, opiniowaniu o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i orzekaniu o potrzebie kształcenia specjalnego, potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych i potrzebie nauczania indywidualnego, z czego w roku szkolnym 2019/2020 miały miejsce:

- potrzeba kształcenia specjalnego – 10 przypadków,
- potrzeba wczesnego wspomaganie rozwoju – 3 przypadki,
- potrzeba zajęć rewalidacyjno-wychowawczych – 1 przypadek.

Ponadto we wspomnianym okresie wydano 36 opinii o pomocy psychologiczno-pedagogicznej w różnej formie. Poradnia prowadzi też indywidualne porady i wsparcie rodziców, którzy zwracają się o pomoc (często są to porady udzielane telefonicznie i petenci chcą zachować anonimowość).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie w odniesieniu do mieszkańców gminy realizuje m.in. zadania w zakresie pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u.

Tabela 39. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	2	1	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	13	13	11
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	10	10	10
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	–	–	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

13. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Rydzyna w latach 2018-2020 była zmienna, bowiem wahaniom ulegała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Liczba kobiet, które w latach 2018-2020 stanowiły zdecydowaną większość ogółu osób pozostających bez pracy, także się wahała. Udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu ulegał wahaniom. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 40. Stan bezrobocia w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku produkcyjnym	5 753	5 815	5 828
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	109	102	127
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	71	62	80
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	1,89%	1,75%	2,18%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2018-2020 w powiecie leszczyńskim, województwie wielkopolskim i w kraju.

Tabela 41. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
stopa bezrobocia w powiecie leszczyńskim	2,8%	2,5%	2,9%
stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim	3,1%	2,8%	3,7%
stopa bezrobocia w kraju	5,8%	5,2%	6,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2018-2020 powiat leszczyński charakteryzował się niższą w stosunku do województwa wielkopolskiego, jak i w stosunku do kraju stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia ulegał wahaniom w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2020 r. dla gminy Rydzyna przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	26	15	57,7%
25-34 lata	43	30	69,8%
35-44 lata	24	19	79,2%
45-54 lata	21	12	57,1%
55-59 lat	7	4	57,1%
60 lat i więcej	6	x	x
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	10	7	70,0%
1-3 miesiące	34	22	64,7%
3-6 miesięcy	28	15	53,6%
6-12 miesięcy	23	15	65,2%
12-24 miesiące	22	14	63,6%
powyżej 24 miesięcy	10	7	70,0%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	15	9	60,0%
policealne i średnie zawodowe	35	28	80,0%
średnie ogólnokształcące	13	10	76,9%
zasadnicze zawodowe	35	17	48,6%
gimnazjalne i niższe	29	16	55,2%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	6	4	66,7%
do 1 roku	10	6	60,0%
1-5 lat	46	29	63,0%
5-10 lat	24	17	70,8%
10-20 lat	20	13	65,0%
20-30 lat	10	6	60,0%
30 lat i więcej	11	5	45,5%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie.

Na koniec 2020 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym, osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 miesięcy oraz osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat. Najmniej bezrobotnych w 2020 r. było w następujących grupach: osób w wieku 60 lat i więcej oraz od 55 do 59 lat, osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca i powyżej 24 miesięcy, osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz osób bez stażu pracy.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym, osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca oraz powyżej 24 miesięcy, osób w wieku 35-44 lata oraz osób ze stażem pracy od 5 do 10 lat i bez stażu pracy. W okresie od stycznia do grudnia 2020 r. było ogółem 240 bezrobotnych nowo zarejestrowanych (w tym 131 kobiet), z kolei 131 osób bezrobotnych (w tym 68 kobiet) podjęło pracę. W analizowanym okresie dostępne były 122 oferty pracy.

Wśród ogółu bezrobotnych 103 osoby (w tym 66 kobiet) znalazły się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 43 osoby (28 k.) były w wieku do 30. roku życia, w tym 26 osób (15 k.) do 25. roku życia, 39 osób (24 k.) było długotrwale bezrobotnych, 23 osoby (11 k.) były w wieku powyżej 50 lat, 31 osób (21 k.) było bez kwalifikacji zawodowych, 11 osób (8 k.) było bez doświadczenia zawodowego, 1 osoba (1 k.) korzystała ze świadczeń pomocy społecznej, 39 osób (29 k.) pobierało zasiłek dla bezrobotnych, 40 osób (38 k.) posiadało co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat, 11 osób (5 k.) było niepełnosprawnych.

Tabela 43. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1	0
przetwórstwo przemysłowe	31	0
budownictwo	3	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	35	12
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4	0
transport i gospodarka magazynowa	4	0
informacja i komunikacja	2	0

Dane Powiatowego Urzędu w Lesznie.

Na koniec 2020 r. wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze funkcjonujące w takich działach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (35 osób) oraz przetwórstwo przemysłowe (31 osób).

Na koniec 2020 r. dla osób bezrobotnych dostępnych było 12 ofert pracy w sektorze handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw.

Tabela 44. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według najliczniej reprezentowanych grup zawodowych/zawodów

zawód	osoby bezrobotne	
	ogółem	kobiety
sprzedawca	10	10
technik ekonomista	6	6
kucharz	6	6
cukiernik	3	2
robotnik w przemyśle przetwórczym	3	2
krawiec	3	3
pakowacz ręczny	3	3
ślusarz	3	0
ekonomista	2	2
ogrodnik	2	1
fryzjer	2	2
kelner	2	0
technik handlowiec	2	2
stolarz	2	0
kierowca samochodu ciężarowego	2	0
elektromechanik pojazdów samochodowych	2	0
sprzątaczką	2	2
technik logistyk	2	2

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie.

Na koniec 2020 r. wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby wykonujące zawód sprzedawcy (10 osób) oraz technika ekonomisty (6 osób) i kucharza (6 osób).

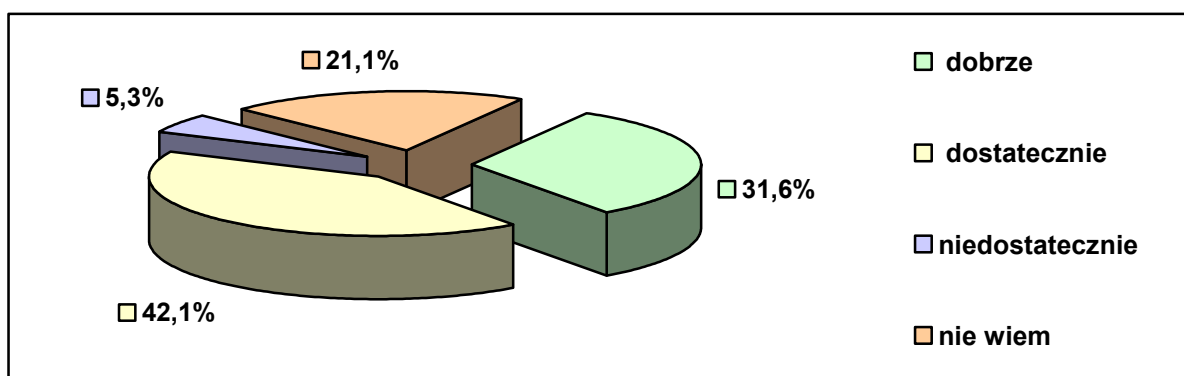
Ważną rolę w realizacji zadań pomocy społecznej, również w zakresie aktywizacji lokalnej społeczności, odgrywają współpracujące z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej organizacje pozarządowe, m.in. Stowarzyszenie na

rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „PRO-ACTIV” w Rydzynie. Stowarzyszenie prowadzi Centrum Integracji Społecznej w Kłodzie. Celem działalności CIS jest aktywizacja osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, należących w szczególności do grup: osób niepełnosprawnych, uzależnionych, bezdomnych, opuszczających zakłady karne, ofiar przemocy w rodzinie. MGOPS kierował do uczestnictwa w zajęciach Centrum osoby zagrożone wykluczeniem społecznym z terenu gminy Rydzyna, które miały trudności ze znalezieniem zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Uczestnicy CIS-u realizowali Indywidualne Plany Zatrudnienia socjalnego. Na przestrzeni 2020 r. w zajęciach CIS-u brały udział 3 osoby z terenu gminy Rydzyna. MGOPS współpracował również z podmiotami ekonomii społecznej, tj. spółdzielniami socjalnymi „Rydzynianka” oraz „Zielona Kłoda”, m.in. poprzez zlecenie usług oraz propagowanie idei rozwoju przedsiębiorczości społecznej.

W gminie Rydzyna bezrobocie było czwartym, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach jego poziom ulegał wahaniom, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 42% badanych uznało działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu za dostateczne, z kolei 31,6% ankietowanych oceniło je jako dobre. Tylko 5,3% uczestników badania stwierdziło, że są one niedostateczne. Ponad 21% respondentów nie potrafiło tych działań ocenić.

14. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym społeczeństwie za wystarczający.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Rydzyna z powodu bezdomności w latach 2018-2020 pozostawała na niewielkim, zbliżonym poziomie, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 45. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy MGOPS-u z powodu bezdomności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	3	4	3
liczba osób w rodzinach	3	4	3

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Gmina Rydzyna posiada Porozumienie międzygminne w sprawie powierzenia Miastu Leszno zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej, polegającego na objęciu osób bezdomnych z terenu gminy usługami świadczonymi przez schronisko prowadzone przez Miasto Leszno. Na mocy Porozumienia Miasto Leszno zobowiązało się do zapewnienia i rezerwacji jednego miejsca całodobowego pobytu w Schronisku dla Osób Bezdomnych w Lesznie przy ulicy Towarowej 10 dla bezdomnych mieszkańców gminy Rydzyna. Pobyt obejmował miejsce noclegowe, pracę socjalną ukierunkowaną na rozwiązywanie problemów, pomoc w załatwianiu spraw socjalno-bytowych, możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego w zakresie profilaktyki uzależnień oraz motywowania do podjęcia leczenia odwykowego.

Gmina Rydzyna zobowiązała się do ponoszenia tytułem (gotowości) rezerwacji miejsc odpłatności odpowiadającej części pełnego kosztu utrzymania jednego miejsca w Schronisku. W 2020 r. skierowano do Schroniska w Lesznie 2

osoby bezdomne z terenu gminy. Dodatkowo 1 osoba bezdomna przebywała w Schronisku dla bezdomnych w Poznaniu (świadczenia udzielone w miejscu pobytu).

15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższa tabela prezentuje dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Rydzyna.

Tabela 46. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020

rodzaj	wartość w zł		
	2018	2019	2020
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	122 480	135 642	117 799

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

W latach 2018-2020 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Rydzyna ulegała wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2019 r. – 135 642 zł.

Tabela 47. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	102 867	123 317	72 151
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	2 000	2 000	2 000
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	104 867	125 317	74 151

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

W latach 2018-2020 wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Rydzyna ulegała wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2019 r. – 125 317 zł.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Rydzynie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 48. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	4	3	3

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rydzynie.

Tabela 49. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	9	15	12
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	5	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rydzynie.

W latach 2018-2020 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu, ulegała wahaniom i wyniosła odpowiednio: 9, 15 i 12 osób. W analizowanym okresie Komisja występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 1 osoby w 2018 r., wobec 5 osób w 2019 r. i wobec 6 osób w 2020 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 50. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	15	16	22
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	6	4	5

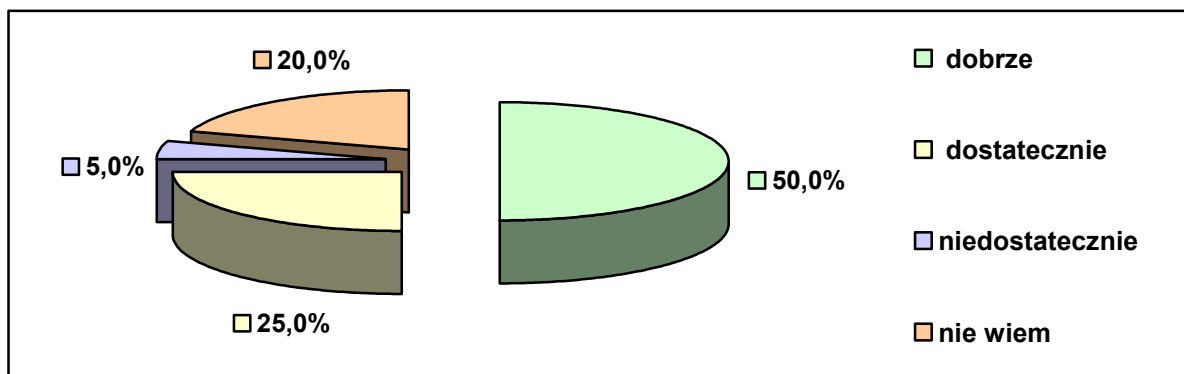
Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rydzynie.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA kontaktowała się z 15 osobami w 2018 r., z 16 osobami w 2019 r. i 22 osobami w 2020 r. dotkniętymi tym problemem.

W analizowanym okresie Komisja złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie przeciwko odpowiednio: 6, 4 i 5 sprawcom przemocy w rodzinie.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

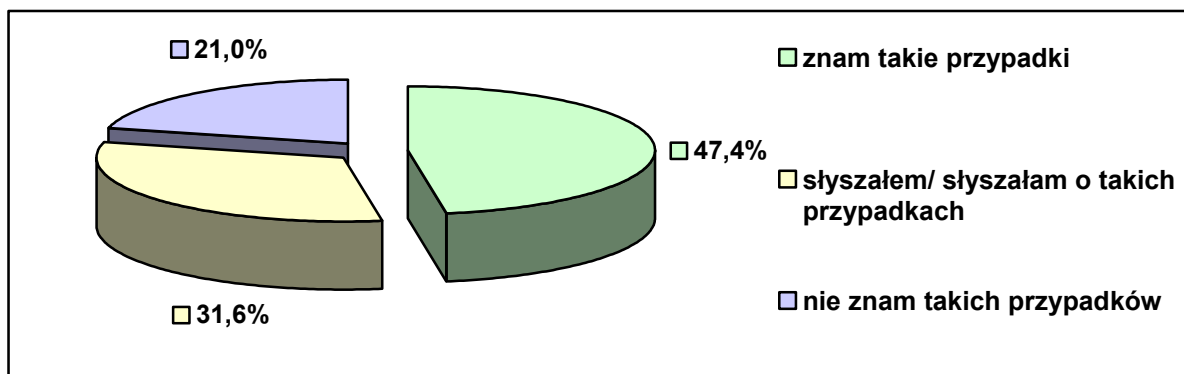

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Zdaniem połowy badanych działania przeciwdziałające uzależnieniom są dobre, a według jednej czwartej ankietowanych są one dostateczne. Jednocześnie 5% respondentów uznało je za niedostateczne. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 20% pytanych.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

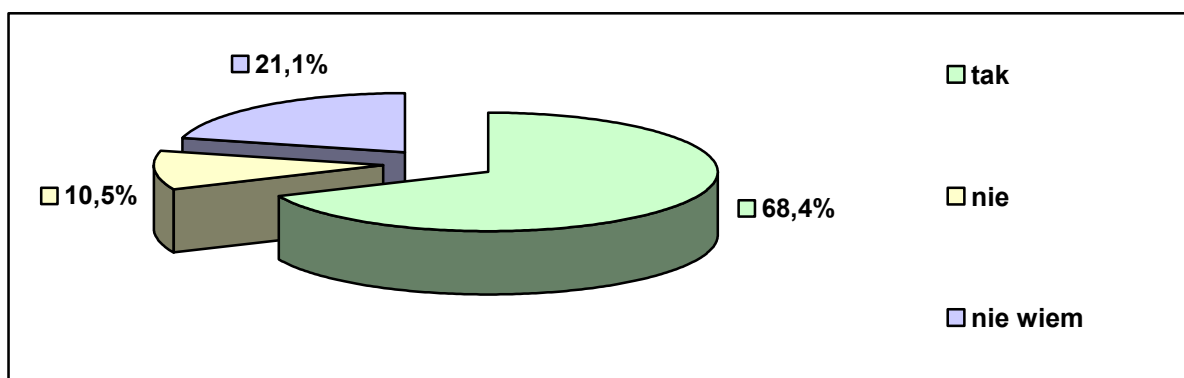
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Bardzo niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 79% respondentów twierdzi, iż zna przypadki stosowania przemocy

w rodzinie lub o nich słyszało. Jednocześnie 21% ankietowanych odpowiedziało, że takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, ponad 68% badanych odpowiedziało twierdząco. Zdaniem 10,5% ankietowanych takie ryzyko nie istnieje. Wysoki odsetek (21,1%) respondentów wskazał na odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem.

Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie powinno opierać się na ścisłej współpracy wszystkich powołanych do tego instytucji i organizacji. Konieczne jest dokładne rozpoznanie danego problemu i okoliczności jego występowania oraz zapewnienie ciągłości działań podejmowanych wcześniej, jak choćby w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli MGOPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia,

GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Rydzyna prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 51. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	12	12	11
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	94	145	142
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	17	13	23
w tym sporządzone przez Policję	16	11	20
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	1	1	2
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	14	18	13
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	6	9	5
liczba spraw sądowych	0	2	0
zakończonych wyrokiem	0	2	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Rydzyna.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 12 rodzinom (24 osobom w rodzinach) w 2018 r., 10 rodzinom (26 osobom w rodzinach) w 2019 r. i 3 rodzinom (3 osobom w rodzinach) w 2020 r. Pomocy z powodu narkomanii udzielono 1 osobie w 2018 r. W analizowanym okresie wsparcie ze względu na przemoc w rodzinie przyznawano 1 rodzinie (4 osobom w rodzinie) w 2018 r., także 1 rodzinie (4 osobom w rodzinie) w 2019 r. i ponownie 1 rodzinie (3 osobom w rodzinie) w 2020 r.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy

w Rodzinie w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia o charakterze profilaktyczno-terapeutycznym. W związku z sytuacją epidemiczną w kraju i wprowadzanymi rozwiązaniami w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby zakaźnej COVID-19, placówki oświatowe były czasowo zamykane a uczniowie i nauczyciele przechodzili na naukę w formie pracy zdalnej.

Prowadzenie działań profilaktycznych w placówkach oświatowych w 2020 r. odbywało się w nowej formule i warunkach oraz przy użyciu odpowiednich metod i narzędzi uwzględniających ograniczenia związane z sytuacją epidemiczną w Polsce. Były to przede wszystkim zajęcia i spotkania on-line z uczniami oraz rodzicami prowadzone przez nauczycieli, wychowawców czy pedagogów szkolnych. W miesiącach nauki, która odbywała się w budynkach szkolnych, realizowane były programy profilaktyki rekomendowanej, m.in. „Domowi detektywi” czy „Przyjaciele Zippiego”.

Dla potrzeb realizacji zajęć profilaktyki w formule on-line zakupiono na wniosek przedstawicieli poszczególnych gminnych szkół podstawowych materiały edukacyjne: „Uzależnienia XXI wieku – narkotyki, dopalacze, alkoholizm i mechanizmy uzależnienia od telewizji, telefonu, masmediów i sieci” – program w wersji multimedialnej wraz z filmami i testami wiedzy oraz pakiet filmów DVD z konspektami zajęć o tematyce: „Zanim pojawią się problemy” (depresja, nerwice, lęki u młodych ludzi, budowanie relacji w grupie, zdrowie psychiczne w wieku szkolnym), „Przemoc nie jedno ma imię” (Hejt, Bullying, postawy wobec przemocy rówieśniczej), „Budowanie Relacji”, „Cyfrowy Świat” – smsy, plotki, autorytet, portale, Cyberprzemoc „Przyjaciele...?”, „Nie zamykaj oczu – Agresja, Lekcje Przystrogi 2” (Nikotyna – legalny narkotyk, ADHD – „Już z tobą nie wytrzymam, Piotrek”, www.wsieci..., Przyjaciel), „Opowiadki Familijne” (dla dzieci młodszych). Na zakup materiałów wydatkowano kwotę 3 548 zł.

Dodatkowo dla gminnych szkół podstawowych, przedszkola oraz MGOPS-u w Rydzynie zakupiono i przekazano nieodpłatnie materiały edukacyjne i informacyjne dotyczące przemocy w rodzinie, przygotowane przez Stowarzyszenie na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w celu ich wykorzystania w pracy zawodowej, tj.: „Postępowanie w związku z wystąpieniem przemocy wobec dziecka. Przewodnik dla pracowników oświaty”, „Niebieska Szkoła – bezpieczna szkoła. Poradnik dla pracowników oświaty”, „Procedura „Niebieskie Karty” – informator, „Wyprawa PoMoc z Niebieską Kartą. Informator o procedurze „Niebieskie

Karty”, „Przemoc w rodzinie – czy to mnie dotyczy?”, „Jestem świadkiem przemocy w rodzinie – co zrobić?”, „Przemoc a alkohol – co warto wiedzieć ?” – ulotki. Koszt zakupu materiałów wyniósł 567 zł.

Na wniosek Szkoły Podstawowej w Dąbczu dofinansowano koszt organizacji kursu internetowego dla 10 nauczycieli o tematyce „Cyberprzemoc i cyberuzależnienia. Bezpieczni w sieci. Jak unikać zagrożeń i dobrze korzystać z Internetu”. Kurs odbywał się na platformie internetowej, a koszt jego organizacji wyniósł 2 500 zł. Dodatkowo, w ramach realizacji zadań profilaktycznych, dofinansowano działalność placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej pod nazwą „Klub Aktywności Różnorodnych” w Rydzynie, prowadzonej przez Fundację Aktywności Lokalnej z siedzibą w Puszczykowie.

Ważnym aspektem w podejmowanych działaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie była dbałość o podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kadr służb społecznych pracujących w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. Pracownicy socjalni oraz asystent rodziny MGOPS-u w Rydzynie brali udział w szkoleniach i konsultacjach on-line o tematyce: „Pomoc społeczna, a ochrona zdrowia psychicznego ze szczególnym uwzględnieniem, jak postępować w przypadku osób, które nie mają historii leczenia, a wykazują zachowania świadczące o problemach ze zdrowiem psychicznym, przymusowa hospitalizacja, umieszczenie w DPS-ie, problematyka agresji, nowelizacja ustawy o ochronie zdrowia psychicznego”, „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – najnowsze zmiany. Nowelizacja Kodeksu Postępowania Cywilnego oraz niektórych innych ustaw”, „Nic nie robiąc – Zabij mnie. Przemoc psychiczna w rodzinie jako tło samobójstwa” oraz „Przemoc jest w nas! Historyczne, anatomiczne i socjologiczne ujęcie problemu agresji i przemocy”.

MGOPS w Rydzynie nawiązał też współpracę z Fundacją ALTUM, która prowadzi Punkty Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem. Pomoc Fundacji kierowana jest do osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz wykluczonych społecznie, w szczególności również do ofiar przemocy. Ważnym zadaniem Fundacji jest organizowanie bezpłatnej pomocy prawnej i psychologicznej oraz finansowej, np. pokrywanie opłat za szkoły i przedszkola, kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych, pokrywanie opłat czynszowych, za energię cieplną, energię elektryczną, gaz, wodę, przydzielanie bonów żywnościowych dla potrzebujących, opłacanie wyjazdów urlopowych z dziećmi itp.

Na terenie gminy Rydzyna jednostką wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie jest (obok MGOPS-u, GKRPA i ZI) Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień. W 2020 r. dyżury specjalisty terapii uzależnień odbywały się co tydzień w wymiarze 3 godzin. W ramach prowadzonego Punktu Konsultacyjnego oferowana była pomoc w zakresie:

- poradnictwa i konsultacji indywidualnych dla osób uzależnionych od alkoholu i dla osób współuzależnionych (osoby bliskie, rodzina) oraz dla ofiar przemocy w rodzinie,
- motywowanie do podjęcia terapii,
- monitorowanie realizacji dalszego programu zdrowienia osób, które korzystały z niestacjonarnych form leczenia,
- monitorowanie wykonywania zaleceń ośrodków leczenia uzależnień dla osób, które ukończyły terapię stacjonarną,
- motywowanie do uczestnictwa w mityngach Anonimowych Alkoholików i terapii pogłębionej,
- przekazywanie informacji o miejscach pomocy oraz kompetencjach służb i instytucji z terenu gminy i województwa, zajmujących się systemową pomocą dla rodziny.

W 2020 r. w ramach 156 godzin dyżurów udzielono 142 porad indywidualnych, w tym 85 porad osobom z problemem alkoholowym i 57 porad dla członków rodzin. Z uwagi na stan epidemii spowodowanej rozprzestrzenieniem się na terenie kraju wirusa SARS-CoV-2 odnotowano mniej wizyt indywidualnych w porównaniu z rokiem 2019. Jednocześnie zdecydowanie zwiększyła się liczba porad telefonicznych – przeprowadzono ponad 200 rozmów. Na realizację zadania wydatkowano kwotę 10 140 zł.

Od 2020 r. kontynuował swoją działalność Punkt Informacyjno-Konsultacyjny wsparcia osób i rodzin w kryzysie. Dyżury odbywały się w budynku MGOPS-u w Rydzynie w każdy czwartek miesiąca. Bezpłatnej pomocy udzielał kurator specjalista Sądu Rejonowego w Lesznie, w szczególności w zakresie:

- poradnictwa i konsultacji indywidualnych na temat zjawiska przemocy, praw i ochrony osób zagrożonych przemocą w rodzinie, możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- poradnictwa rodzinnego i konsultacji indywidualnych dla osób i rodzin w kryzysie, w tym dotyczących postępowania przed sądem z zakresu ustalenia alimentów, ojcostwa, władzy rodzicielskiej i opieki nad dzieckiem itp.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano 102 godziny dyżurów konsultacyjnych. Część porad w okresach obostrzeń związanych z pandemią wirusa SARS-CoV-2 miała charakter konsultacji telefonicznych. Z pomocy Punktu skorzystało 45 osób, w tym 41 kobiet. Udzielono ok. 210 porad indywidualnych. Na realizację zadania wydatkowano kwotę 7 650 zł.

Tabela 52. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Rzeczypospolitej 9, 64-130 Rydzyna
2.	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny wsparcia osób i rodzin w kryzysie	
3.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
4.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Rynek 1, 64-130 Rydzyna
5.	Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień	ul. Kościelna 1, 64-130 Rydzyna

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Mieszkańcy gminy mogą też korzystać ze wsparcia placówek w Lesznie – Poradni Rodzinnej KROKUS, Centrum Pomocy Psychologicznej i Psychoterapii, Ośrodka Interwencyjno-Readaptacyjnego oraz Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka.

16. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 3 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im. 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich w Rydzynie (liczba uczniów: 486, liczba nauczycieli: 59),
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Łopuszańskiego w Dąbczu (liczba uczniów: 236, liczba nauczycieli: 27),
- Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Kaczkowie z siedzibą w Rojęczynie (liczba uczniów: 130 + 40 dzieci oddział przedszkolny, liczba nauczycieli: 25).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie ankietowane szkoły zatrudniają pedagoga i psychologa, uczniowie tych szkół mogą też korzystać z porad logopedy, a w dwóch placówkach i doradcy zawodowego. Jedna ze szkół zapewnia opiekę pielęgniarską (1 dzień w tygodniu – NFZ). Tylko uczniowie jednej szkoły mają dostęp do sali gimnastycznej, dzieci z drugiej szkoły korzystają z sali wiejskiej. Z boiska sportowego mogą korzystać dzieci z trzech szkół. Wszystkie placówki mają dostęp do Internetu. W żadnej z ankietowanych placówek nie utworzono klas lub grup integracyjnych. Dwie szkoły prowadzą dożywianie uczniów. W analizowanym roku szkolnym z bezpłatnych posiłków skorzystało 2 dzieci.

Wszystkie szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a dodatkowo jedna z nich organizuje nauczanie indywidualne. Placówki oświatowe oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne, a także dodatkowo zajęcia rewalidacyjne, terapię pedagogiczną oraz zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i rozwijające umiejętności uczenia się dla uczniów zdolnych.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, językowe, sportowe (SKS), a także zajęcia z różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 53. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	występowanie		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	1	2
sięganie po alkohol	–	–	3
sięganie po narkotyki	–	–	3
niszczenie mienia szkolnego	2	8	1
kradzieże na terenie szkoły	–	–	3
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	2	6	1
udział w grupach negatywnych	–	–	3
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3	11	–
autoagresja	2	4	1
ucieczki z domu	–	–	3
przestępczość ujawniona	–	–	3
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	5	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 54. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	12
zaniedbanie	7
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1
przemoc w rodzinie	3
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano 11 przypadków agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, 8 przypadków niszczenia mienia szkolnego, 6 przypadków dyskryminacji w grupie rówieśniczej, 5 przypadków wymagających nadzoru kuratora sądowego, 4 przypadki autoagresji oraz 1 przypadek palenia papierosów. Wśród

dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów placówek oświatowych stwierdzono 12 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 7 przypadków zaniedbań, jak również 3 przypadki przemocy w rodzinie oraz 1 przypadek uzależnień.

Przedstawiciele dwóch spośród badanych placówek nie byli w stanie stwierdzić, czy nastąpił wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród dzieci i uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, zaś jeden ankietowany taki wzrost w analizowanym okresie dostrzegł. Jego zdaniem dotyczy to w szczególności zaburzeń osobowości u dzieci, trudności wychowawczych, uzależnień (nadużywania internetu i gier) oraz samookaleczeń.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach uczniów, to w opinii przedstawiciela jednej placówki w ciągu trzech ostatnich lat nie nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji, zaś dwóch uczestników badania taki wzrost w analizowanym okresie zauważyło, zwłaszcza jeśli chodzi o rozpad więzi rodzinnych, zachwianie hierarchii w rodzinie i idące za tym trudności wychowawcze (np. dzieci przejmują rządy w domu, a rodzice dają im wolną rękę, potem tracą kontrolę nad zachowaniem dzieci, okazując bezradność wychowawczą).

Współpraca placówek z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich uczestników badania. W przypadku jednej z placówek ankietowany zauważył, że w tzw. domach „trudnych” rodzice unikają kontaktu ze szkołą, a ustalenia często nie są realizowane.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli placówek zadowolająca. Do podmiotów, z którymi szkoły najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy, GKRPA, ZI, Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Prokuraturę, Policję, Sanepid, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Młodzieżowe Centrum Pomocy „Alternatywa”, Mobilne Centrum Informacji Zawodowej, Środowiskowy Hufiec Pracy oraz szkoły średnie w Lesznie.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, jak również pomocy

materialnej, opiniowaniu wniosków o stypendia socjalne, a także udostępnianiu sprzętu komputerowego. Placówki zapewniają zajęcia dodatkowe i wyrównawcze, wsparcie psychologiczne, udzielają także informacji na temat źródeł wsparcia i pomocy materialnej.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami, psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów i psychologów szkolnych, a także uczestniczyć w programach profilaktyczno-edukacyjnych, warsztatach i zajęciach socjoterapeutycznych. Rodzice mogą liczyć na wsparcie w postaci porad, konsultacji i instruktaży pracy z dziećmi.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, zwiększenia nakładów finansowych na zajęcia związane z pomocą pedagogiczno-psychologiczną, jak również zwiększenia liczby zajęć wyrównujących szanse i uzupełniających zaległości. Polepszenie efektywności procesu edukacji i wychowania wymaga też stworzenia możliwości do wspierania rodziców w rozwijaniu kompetencji wychowawczych. Według jednego z ankietowanych należałoby powiększyć liczbę zajęć pozalekcyjnych w kołach zainteresowań w celu urozmaicenia form spędzania czasu wolnego uczniów.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Rydzyna wynika, że w latach 2018-2020 liczba osób w wieku poprodukcyjnym ulegała wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2019 r. Wahał się także udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 55. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkańców gminy ogółem	9 437	9 636	9 685

liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 595	1 668	1 634
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	16,9%	17,3%	16,9%

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

W ramach swojej działalności MGOPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 56. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	14	16	13
liczba osób łącznie w rodzinach	29	30	26

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

W analizowanym okresie Ośrodek nie świadczył specjalistycznych usług opiekuńczych rodzinom z gminy.

W 2020 r. MGOPS w ramach współpracy z Parafialnym Zespołem Caritas zakwalifikował do programu „**Codziennie zakupy**” 10 potrzebujących wsparcia osób. Program ma na celu pomoc seniorom 60+ ubogim, borykającym się z problemami finansowymi, samotnym, chorym, niepełnosprawnym, dotkniętym wykluczeniem socjalnym i społecznym, zamieszkujących małe miejscowości lub wsie. Potrzebujący seniorzy otrzymali wsparcie finansowe w wysokości 100 zł miesięcznie na karcie przedpłaconej. Seniorzy sami decydują, na jakie produkty chcą przeznaczyć fundusze. Program ma również na celu aktywizację społeczną seniorów poprzez uczestnictwo w działaniach towarzyszących oraz bezpośrednią pomoc wolontariuszy w codziennych zakupach. Seniorzy z terenu gminy Rydzyna z powodu sytuacji epidemicznej w kraju uczestniczyli tylko w 2 z 3 działań towarzyszących. W ramach trzeciego działania seniorzy otrzymali środki do dezynfekcji oraz maseczki ochronne.

W związku z sytuacją epidemiczną w Polsce w ramach Solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniorów utworzony został program „**Wspieraj Seniora**”. Gminy mogły ubiegać się o środki finansowe w zakresie realizacji usługi wsparcia na rzecz seniorów, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczeniu zakupów, zgodnie ze wskazanym przez seniora zakresem, obejmujących artykuły podstawowej

potrzeby. Każdy senior (w wieku 70+ i więcej), który zdecydował się pozostać w domu w związku z utrzymującym się stanem epidemii, miał możliwość nawiązania kontaktu z ogólnopolską infolinią, następnie jego prośba o pomoc była przekazywana do ośrodka pomocy społecznej w danej gminie przez system Centralnej Aplikacji Statystycznej, a pracownik ośrodka pomocy społecznej miał za zadanie kontaktować się telefonicznie z seniorem i dokonać weryfikacji zgłoszenia. Z tej formy pomocy skorzystała 1 osoba z terenu gminy Rydzyna. Dodatkowo w ramach tego programu osoby mogły zgłaszać swoje kandydatury do pracy w charakterze wolontariusza, aby wesprzeć ośrodki pomocy społecznej przy pomocy seniorom. Z terenu gminy zgłosiły się 3 osoby chętne do pomocy dla seniorów.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, brak zainteresowania i pomocy ze strony rodziny oraz niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa, a także zanik więzi społecznych. Zwrócono również uwagę na brak miejsc spotkań dla seniorów oraz marginalizację i znieczulicę społeczną.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, ankietowani dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 5% badanych.

Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące osób niepełnosprawnych są trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Dane z ostatniego spisu dotyczące osób niepełnosprawnych nie są dostępne na poziomie gmin. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie Rydzyna, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie wynika, że w latach 2018-2020 niepełnosprawność była drugim, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez MGOPS w latach 2018-2020.

Tabela 57. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	61	58	53
liczba osób łącznie w rodzinach	122	112	95

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Należy dodać, że w 2020 r. MGOPS przyznał 344 świadczenia w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

MGOPS w Rydzynie przystąpił do Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020, realizowanego w ramach Funduszu Solidarnościowego, którego celem było wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych. Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi. Opieka wytchnieniowa miała za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnieniu czasowego zastępstwa. Dzięki temu

wspieraniu osoby zaangażowanej na co dzień w sprawowanie opieki dysponowały czasem, który mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Bezpłatną pomocą została objęta 1 rodzina. W okresie od 14.08.2020 r. do 15.12.2020 r. zrealizowano 240 godzin usług opieki wychnieniowej. W ramach umowy zlecenia została zatrudniona osoba, która posiadała odpowiednią wiedzę i umiejętności w sprawowaniu opieki doraźnej wychnieniowej nad niepełnosprawnym dzieckiem w miejscu jego zamieszkania. Na realizację zadania wydatkowano kwotę 12 000 zł, z tego 9 600 z Funduszu Solidarnościowego (środki pozabudżetowe).

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lesznie dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Rydzyna.

Tabela 58. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	25	29	17
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	360	315	330
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	93	100	80
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	202	188	187
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	65	27	63

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lesznie.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Rydzyna mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 59. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	9	23	19
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty	28	32	32

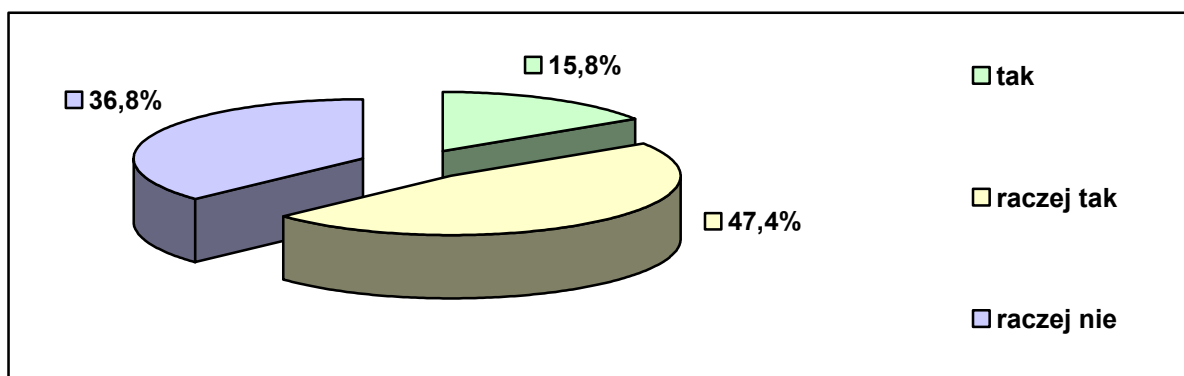
ortopedyczne, środki pomocnicze			
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	5	0	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych oraz brak odpowiednich środków komunikacji publicznej przystosowanych do transportu osób niepełnosprawnych. Wskazywano także na izolację i wykluczenie społeczne, uzależnienie osób niepełnosprawnych od pomocy rodziny oraz niewystarczający dostęp do placówek opieki dziennej.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Według 63,2% mieszkańców w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 36,8% badanych nie podziela tej opinii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

W 2020 r. na terenie gminy Rydzyna funkcjonowało 21 organizacji pozarządowych. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom zadań własnych, dofinansowywania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego oraz doradztwa i konsultacji. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 60. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2020 r.

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka prowadzonych działań
1.	Stowarzyszenie Sportowe R-Team, ul. Kilińskiego 5, 64-130 Rydzyna	- przygotowanie sportowe do startów (drużyna rowerowa MBT)
2.	Rydzyński Klub Sportowy „Rydzyńskiak” Rydzyna, ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna	- prowadzenie szkolenia sportowego (piłka nożna)
3.	Klub Sportowy Dąbcze, Dąbcze 94, 64-130 Rydzyna	- rozwój Klubu Sportowego Dąbcze (tenis stołowy)
4.	Stowarzyszenie Motocyklowe Pitbike Rydzyna, ul. Kościuszki 34A, 64-130 Rydzyna	- szkolenie w jeździe na Pitbikach
5.	Klub Sportowy Sfinks Rydzyna, ul. Jana Kazimierza 1, 64-130 Rydzyna	- roczne szkolenie w taekwondo olimpijskich zawodników sekcji Rydzyna
6.	Rydzyńska Akademia Piłkarska „Rap 2010”, ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna	- prowadzenie szkolenia sportowego (piłka nożna)
7.	Klub Koszykarski Rycerze Rydzyna, ul. Orzeszkowej 7, 64-130 Rydzyna	- realizacja programu szkolenia sportowego i upowszechniania koszykówki na terenie miasta i gminy Rydzyna
8.	Towarzystwo Miłośników Rydzyny, Pl. Zamkowy 1, 64-130 Rydzyna	- pobudzanie i rozwijanie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców miasta i gminy Rydzyna, - popularyzowanie walorów i osiągnięć miasta i gminy Rydzyna
9.	Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Rydzynie, ul. Rynek 7, 64-130 Rydzyna	- pielęgnowanie i zachowanie wierności i przywiązania do Rzeczypospolitej Polski, - szerzenie postaw i ducha obywatelskiego wśród członków stowarzyszenia, - podtrzymywanie wielowiekowych tradycji bractwa
10.	Fundacja Imienia Tadeusza Łopuszańskiego,	- popularyzowanie i upowszechnianie dorobku pedagogicznego

	Pl. Zamkowy 1, 64-130 Rydzyna	i dydaktycznego Tadeusza Łopuszańskiego
11.	Stowarzyszenie na rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „Pro-Activ”, Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna	- działanie na rzecz niepełnosprawnych i ich opiekunów w życiu społecznym oraz zawodowym
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rydzynie, ul. Kurpińskiego 1, 64-130 Rydzyna	- prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbczu, Dąbcze 47A, 64-130 Rydzyna	
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kaczkowie, Kaczkowo 29, 64-130 Rydzyna	
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jabłonie, Jabłonna 9A, 64-130 Rydzyna	
16.	Rydzyskie Stowarzyszenie Społeczne „Podaj Rękę”, ul. Rzeczypospolitej 9, 64-130 Rydzyna	- zapobieganie alienacji i wykluczeniu społecznemu oraz wspomaganie integracji ze środowiskiem lokalnym
17.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Złota Jesień” w Rydzynie, Rynek 7, 64-130 Rydzyna	- stowarzyszenie zrzesza emerytów i rencistów w celu: poprawiania ich warunków socjalno-bytowych oraz uczestniczenia w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej i samorządowej, organizacjami społecznymi i gospodarczymi, organizowania życia kulturalnego i artystycznego członków stowarzyszenia
18.	Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Kasztanowy Szlak” w Gminie Rydzyna, Kłoda 52A, 64-130 Rydzyna	- promowanie miejscowości Rydzyna oraz gminy Rydzyna, dorobku gospodarczego, społecznego i kulturowego jej mieszkańców
19.	Stowarzyszenie Dobra Perspektywa, Kłoda 78, 64-130 Rydzyna	- podejmowanie działań na rzecz rozwoju i promocji Polski, - działania na rzecz dzieci i dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną, - promocja sportu i turystyki, - promocja zdrowego stylu życia na terenach wiejskich oraz działania związane z promocją sportu jeździeckiego i hipoterapii
20.	Rydzyskie Stowarzyszenie Jukundus, ul. Kościelna 1, 64-130 Rydzyna	- promowanie miejscowości Rydzyna i środowisk lokalnych w zakresie dorobku społecznego i kulturalnego, - działania wspomagające rozwój rodzin zgodny z zasadami nauczania Kościoła Katolickiego, wspólnot

		i społeczności lokalnych
21.	Stowarzyszenie „Podaruj Dzieciom Radość”, Pl. Zamkowy 2, 64-130 Rydzyna	- polepszenie warunków i procesu kształcenia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej uczęszczającej do placówki, - rozwijanie i wspieranie działań edukacyjnych i kulturalnych na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży niepełnosprawnej

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

W 2020 r. w gminie Rydzyna funkcjonowały 3 parafie i 1 kościół filialny oraz 2 kaplice Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 61. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy

lp.	nazwa i adres	działania na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży
1.	Parafia pw. Św. Stanisława Biskupa w Rydzynie, ul. Kościelna 1, 64-130 Rydzyna Kaplica pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, Tarnowa Łąka, 64-130 Rydzyna	- Rydzyńskie Stowarzyszenie Jukundus. Założycielem Stowarzyszenia jest grupa kilkunastu osób świeckich działających przy Parafii. Jednym z najważniejszych elementów działalności Stowarzyszenia jest fundacja Stypendiów Akademickich. - Parafialny Zespół Caritas w Rydzynie – m.in. wyjazdy dzieci na „Wakacje z Bogiem”, pomoc materialna: dzieciom specjalnej troski, osobom niepełnosprawnym, rodzinom wielodzietnym, - Wolontariat „Zwiastuny” – dziewczęta i chłopcy, którzy bezinteresownie pomagają innym, promują ideę wolontariatu wśród młodszych kolegów i koleżanek, a także w środowisku lokalnym i pozalokalnym.
2.	Parafia pw. Św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy w Dąbczu, Dąbcze 46, 64-130 Rydzyna Kaplica kościelna, Nowa Wieś, 64-130 Rydzyna	- pomoc żywnościowa, spotkania integracyjne
3.	Parafia pw. Św. Marcina w Kaczkowie, Kaczkowo 9, 64-130 Rydzyna Kościół filialny pw. Św. Mikołaja Jabłonna, 64-130 Rydzyna	- pomoc żywnościowa, spotkania integracyjne

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

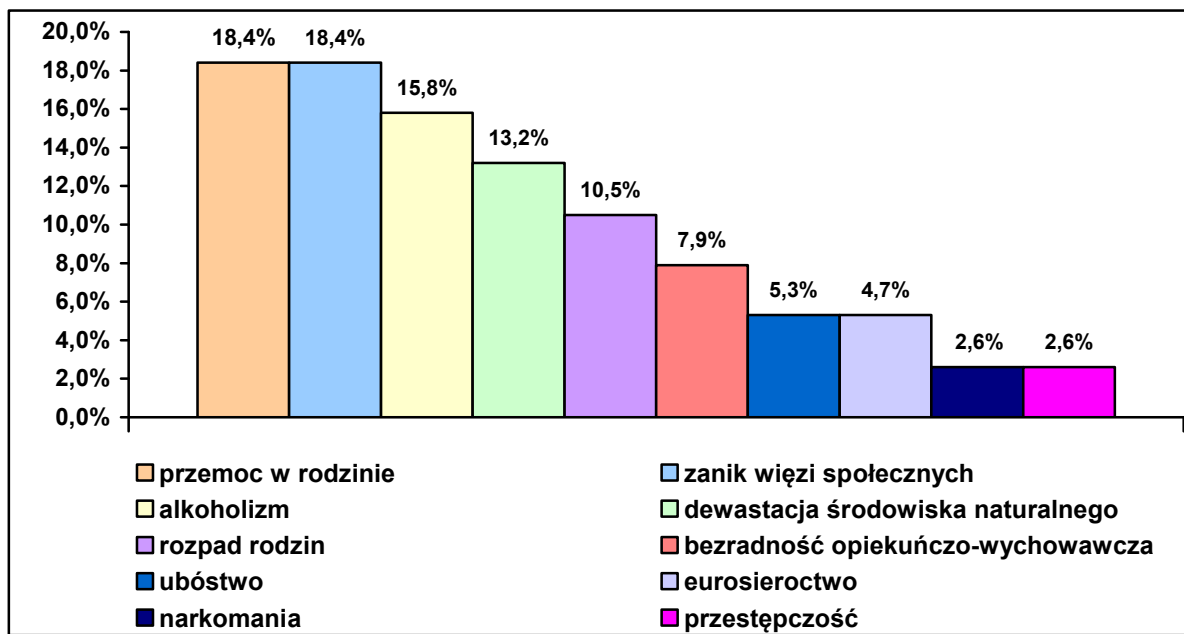
Wszystkie parafie i kościół filialny w gminie Rydzyna należą do dekanatu rydzynskiego w archidiecezji poznańskiej.

19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY

Uczestników badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono także o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Respondentów poproszono również o ocenę komunikacji z władzami samorządowymi i ocenę poziomu zadowolenia z faktu zamieszkiwania na terenie gminy.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali przemoc w rodzinie i zanik więzi społecznych. W dalszej kolejności wymieniali alkoholizm, dewastację środowiska naturalnego, rozpad rodzin i bezradność opiekuńczo-wychowawczą, a także ubóstwo, eurosieroctwo, narkomanię i przestępczość. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

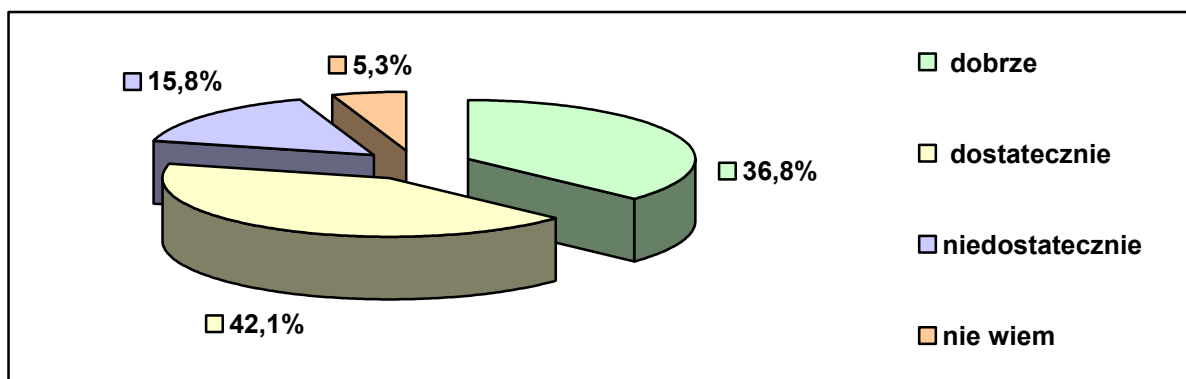
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na konieczność organizowania plenerowych imprez integracyjnych

(festynów, turniejów i pikników), wydarzeń kulturalnych i sportowych oraz modernizacji obszarów zielonych i terenów położonych wokół zamku (strzelnica, korty tenisowe, fosa), a także rozszerzenia infrastruktury rekreacyjnej. Zwrócono również uwagę na potrzebę tworzenia miejsc spotkań dla seniorów, lepszej promocji imprez gminnych oraz organizowania szkoleń i prac na rzecz lokalnej społeczności.

Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania wymieniali najczęściej utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych, zwiększenie pomocy dla osób niepełnosprawnych, modernizację dróg lokalnych oraz skuteczne egzekwowanie kar za łamanie przepisów prawa, szczególnie w obrębie rynku.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

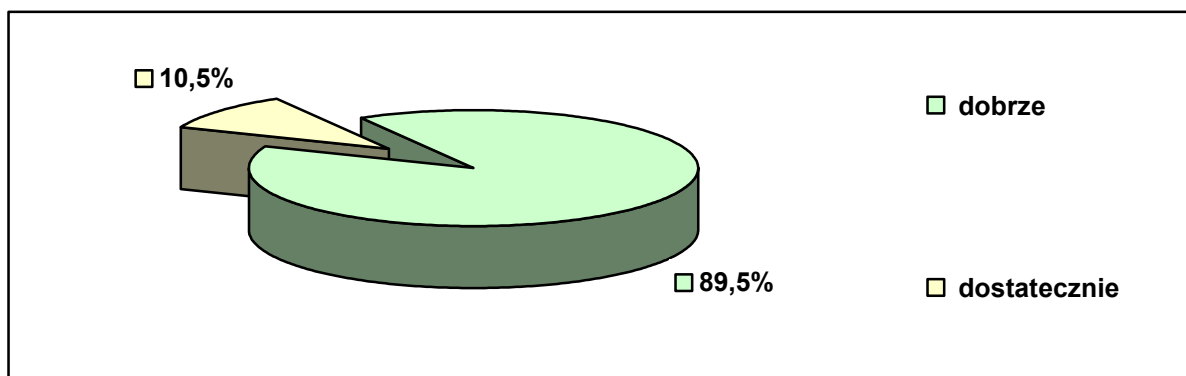
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Mieszkańcy gminy pozytywnie ocenili komunikację z władzami samorządowymi. Zdaniem 42,1% respondentów jest ona dostateczna, z kolei 36,8% ankietowanych przyznało, że jest dobra. Jednocześnie 15,8% badanych uznało ją za niedostateczną. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 5,3% pytanym.

Ankietowanym poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Rydzyna jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy wszyscy respondenci wyrazili opinię pozytywną.

20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2018-2019 w gminie Rydzyna stale więcej niż połowę mieszkańców stanowili mężczyźni, natomiast w 2020 r. większość stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 62. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba ludności gminy ogółem	9 437	9 636	9 685
liczba kobiet	4 707	4 814	5 047
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	49,88%	49,96%	52,11%

Dane Urzędu Miasta i Gminy Rydzyna.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie w latach 2018-2020 kobiety stanowiły zdecydowaną większość ogółu osób bezrobotnych w gminie.

Tabela 63. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba bezrobotnych ogółem	109	102	127
liczba bezrobotnych kobiet	71	62	80
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	65,1%	60,8%	63,0%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie.

Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety przeważały we wszystkich wyróżnionych kategoriach, zarówno jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, wykształcenie i staż pracy. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym, osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca oraz powyżej 24 miesięcy, osób w wieku 35-44 lata oraz osób ze stażem pracy od 5 do 10 lat i bez stażu pracy.

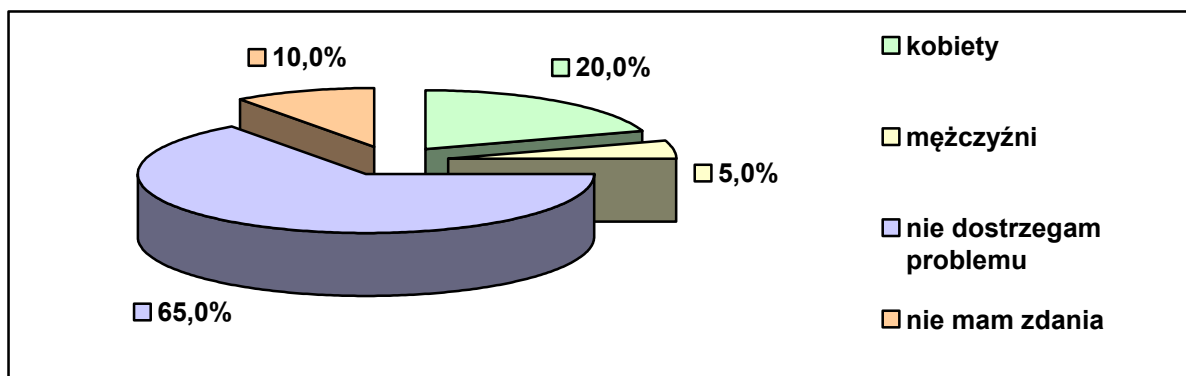
Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Rydzyna przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 20 ankiet wypełnionych przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zawarto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

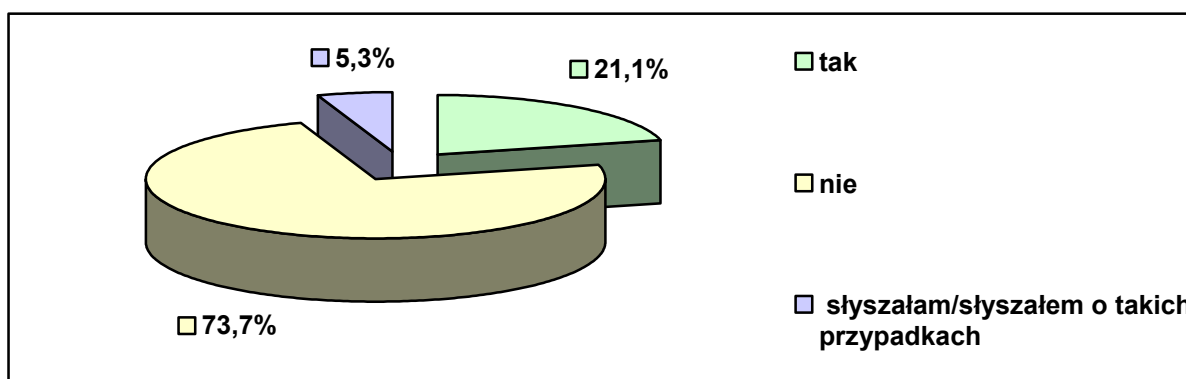

Dane z badania ankietowego.

Większość (65%) respondentów nie dostrzega problemu zawartego w pytaniu. Według 20% ankietowanych bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Zdaniem 5% badanych są to mężczyźni. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 10% pytanych.

Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę biorących w nim udział respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Prawie 74% spośród pytanych mieszkańców odpowiedziało, że nie spotkało się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie 21,1% badanych przyznało, iż słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie, a 5,3% respondentów stwierdziło, że takie przypadki zna. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

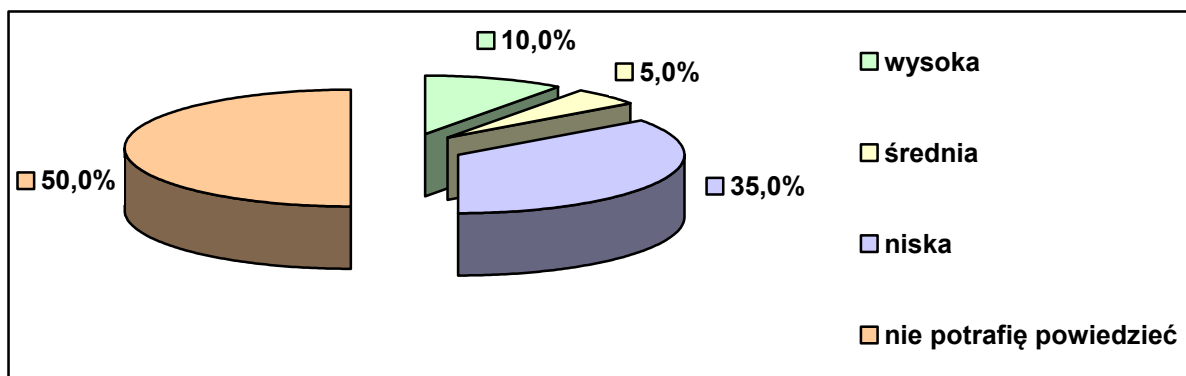
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

Dane z badania ankietowego

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

Dane z badania ankietowego

Według 35% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, kolejne 10% respondentów przyznało, że jest ona wysoka, zaś zdaniem 5% pytanych jest ona średnia. Jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii nie potrafiła połowa ankietowanych.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Potrzebę prowadzenia takich działań potwierdziło 45% badanych. Jednocześnie 30% ankietowanych uznało podejmowanie takich działań za bezzasadne. Jedna czwarta respondentów nie potrafiła rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali płace i życie rodzinne (po 30,4%) oraz awans zawodowy (17,4%) i rynek pracy (13%), a także działalność społeczną i ochronę zdrowia (po 4,3%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie, wyrównania poziomu płac na podobnych stanowiskach, organizowania szkoleń i wykładów dla pracodawców oraz prowadzenia kampanii informacyjno-edukacyjnych rozszerzających wiedzę w kwestii dyskryminacji, a także wprowadzenia elastycznego czasu pracy dla rodziców oraz kontrolowania zakładów pracy pod kątem przestrzegania zasad równego traktowania.

21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy w gminie • inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • rozwój strefy przemysłowej w gminie, możliwość podjęcia pracy na miejscu • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • prowadzenie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • podejmowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca liczba lokali socjalnych • niewystarczająca ilość mieszkalnictwa komunalnego i wysokie koszty wynajmu mieszkań na rynku prywatnym • brak na terenie gminy placówek zapewniających schronienie osobom bezdomnym

<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) (choć poziom bezrobocia od kilku lat jest na niskim poziomie) • organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych z myślą o wsparciu ubogich i zagrożonych ubóstwem • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie • szeroki wachlarz form pomocy, indywidualne podejście do osoby/rodziny • podpisane porozumienia i umowy w zakresie powierzenia realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej osobom bezdomnym oraz współpracy dotyczącej możliwości korzystania ze schronisk oraz noclegowni dla osób bezdomnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnące zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • malejący poziom bezrobocia wśród kobiet • efektywne działania aktywizujące dla bezrobotnych • zainteresowanie osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • rosnąca liczba ofert pracy dla bezrobotnych • wpływ środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczających bezrobocie w gminie • migracje zarobkowe cudzoziemców • wzrastające zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami 	<ul style="list-style-type: none"> • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia • problemy asymilacyjne i integracyjne imigrantów przebywających na terenie gminy • wpływ zagrożeń epidemicznych oraz pandemicznych na koniunkturę gospodarczą oraz kondycję przedsiębiorstw

<p>prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak zjawiska postępującego ubożenia wśród mieszkańców gminy • rozwiązania prawne oraz wsparcie finansowe ze strony państwa, m.in. tarcze antykryzysowe i pomoc publiczna • niewzrastająca liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością 	
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy w gminie, inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, rozwój strefy przemysłowej w gminie, możliwość podjęcia pracy na miejscu, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia, jak również działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, podejmowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy, upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych, realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE), szeroki wachlarz form pomocy, indywidualne podejście do osoby/rodziny, a także diagnozowanie problemu bezdomności w gminie, organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych z myślą o wsparciu ubogich i zagrożonych ubóstwem, realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz podpisane porozumienia i umowy w zakresie powierzenia realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej osobom bezdomnym oraz współpracy dotyczącej możliwości korzystania ze schronisk oraz noclegowni dla osób bezdomnych. Szczególnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają zagrożenia, do których należy zaliczyć: istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, problemy asymilacyjne i integracyjne imigrantów przebywających na terenie gminy, jak również wpływ zagrożeń epidemicznych oraz pandemicznych na koniunkturę gospodarczą oraz kondycję przedsiębiorstw.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – jedynie o charakterze pracy podwórkowej • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • rozwijający się sektor organizacji pozarządowych i wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • brak na terenie gminy opiekuńczo-wychowawczych placówek wsparcia dziennego • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – deficyt lokali mieszkalnych oraz ograniczona ilość środków finansowych • brak na terenie gminy miejsca pobytu dla ofiar przemocy domowej • niewystarczająca oferta w zakresie terapii rodzinnej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej • zaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, m.in. rozpad więzi rodzinnych, uzależnienia, przemoc domowa • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • pandemia wirusa SARS-CoV-2 i wprowadzony lockdown powodujące zwiększenie skali występowania kryzysów psychicznych, zaburzeń zachowania i zaburzeń depresyjnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** zwraca uwagę na wskazane mocne strony, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych, analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, a także osób samotnie wychowujących dzieci, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, ale jedynie o charakterze pracy podwórkowej, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, jak również rozwijający się sektor organizacji pozarządowych i wolontariatu. Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, m.in. rozpad więzi rodzinnych, uzależnienia, przemoc domowa, wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych oraz wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy – brak lokali mieszkalnych oraz ograniczona ilość środków finansowych, pandemia wirusa SARS-CoV-2 i wprowadzony lockdown powodujące zwiększenie skali występowania kryzysów psychicznych, zaburzeń zachowania i zaburzeń depresyjnych, nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie, niewystarczająca oferta w zakresie terapii rodzinnej, niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, jak również brak na terenie gminy miejsc wsparcia dla ofiar przemocy domowej – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak strategicznego dokumentu w zakresie lokalnej polityki zdrowotnej • ograniczone środki finansowe na wsparcie infrastruktury drogowej • niepełny dostęp do sieci gazowych

<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze 	w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak barier finansowych lub lokalowych utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach • wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające nakłady na opiekę medyczną • wzrost popytu na świadczenia specjalistyczne oraz niewystarczająca baza opiekuńczo-lecznicza • rosnąca liczba osób z niepełnosprawnością i długotrwale chorujących wśród klientów pomocy społecznej • brak skutecznych rozwiązań systemowych dotyczących leczenia uzależnień

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na przewagę mocnych stron: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, jak również programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, a także prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom

bezpieczeństwa na drodze, niepełny dostęp do sieci gazowych w gminie. Mimo przewagi mocnych stron i szans w tym obszarze, wskazane słabe strony i zagrożenia – brak strategicznego dokumentu w zakresie lokalnej polityki zdrowotnej, niewystarczające nakłady na opiekę medyczną, wzrost popytu na świadczenia specjalistyczne oraz niewystarczająca baza opiekuńczo-lecznicza, rosnąca liczba osób z niepełnosprawnością i długotrwale chorujących wśród klientów pomocy społecznej, brak skutecznych rozwiązań systemowych dotyczących leczenia uzależnień, jak również ograniczone środki finansowe na wsparcie infrastruktury drogowej i niepełny dostęp do sieci gazowych w gminie – mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • korzystna sytuacja demograficzna w gminie dzięki stałemu napływowi nowych mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • prężnie działające stowarzyszenia i organizacje ZERiI „Złota Jesień” 	<ul style="list-style-type: none"> • brak na terenie gminy form wsparcia osób starszych jak kluby seniora czy domy dziennego pobytu • niewystarczająca oferta pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych oraz opieki wytchnieniowej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców • wzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom

	<p>dziennego pobytu</p> <ul style="list-style-type: none"> wzrastająca liczba osób ubiegających się o skierowanie do domu pomocy społecznej
--	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców (korzystna sytuacja dzięki stałemu napływowi nowych mieszkańców), informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi, zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej i edukacyjnej oraz prężnie działające stowarzyszenia i organizacje, m.in. ZERil „Złota Jesień”. Uwagę zwracają jednak liczne zagrożenia: stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców, wzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin, niewystarczająca oferta pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych oraz opieki wytchnieniowej, jak również brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu i wzrastająca liczba osób ubiegających się o skierowanie do domu pomocy społecznej. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych prowadzenie działań na rzecz 	<ul style="list-style-type: none"> niemonitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy nieorganizowanie i nieświadczanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy brak na terenie gminy zakładu aktywności zawodowej – kolejnego elementu systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

<p>wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością</p> <ul style="list-style-type: none"> • działalność na terenie gminy Warsztatów Terapii Zajęciowej, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • dostępność ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy • zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez lokalnych przedsiębiorców • prężnie działające organizacje obywatelskie zainteresowane systemowym wsparciem osób niepełnosprawnych (np. Stowarzyszenie „Pro-Activ”) 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych • zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • stale rosnąca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych • pozostawanie części osób niepełnosprawnych bez wsparcia systemowego w obszarze zawodowym i społecznym • niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla mocne strony, takie jak: informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością, działalność na terenie gminy Warsztatów Terapii Zajęciowej, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, a także informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych. Nie należy jednak tracić z oczu słabych stron i zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich m.in.: niemonitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy, nieorganizowanie i nieświadczanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy, zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych, pozostawanie części osób niepełnosprawnych bez wsparcia systemowego w obszarze zawodowym i społecznym, brak na terenie gminy zakładu aktywności zawodowej – kolejnego

elementu systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych, stale rosnąca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych, jak również wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu • dobrze przygotowane i kompetentne kadry pracowników samorządowych oraz organizacji obywatelskich 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • słaba współpraca pomiędzy organizacjami obywatelskimi
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia mieszkańców • zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w ramach organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej (usługi opiekuńcze, asystent rodziny, przeciwdziałanie przemocy domowej) • niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb

<p>pozarządowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • zainteresowanie mieszkańców świadczeniem wolontariatu 	
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej oraz prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej, podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu, jak również dobrze przygotowane i kompetentne kadry pracowników samorządowych oraz organizacji obywatelskich. Jednakże mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi słabych stron oraz dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej, stale rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej oraz słaba współpraca pomiędzy organizacjami obywatelskimi to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

III. PROGRAMOWANIE

Ocena wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii, wnioski płynące z tej oceny oraz uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, na którą złożyła się analiza danych z tzw. źródeł zastanych, analiza wyników badań ankietowych oraz analiza SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Rydzyna na lata 2021-2028. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań.

Działania zostały wyznaczone z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
2. **Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
3. **Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie**
4. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
7. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań umożliwiających niwelowanie i rozwiązywanie problemów społecznych występujących w gminie. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Gmina Rydzyna zapewnia wysoki poziom i jakość życia mieszkańcom, z szeroką dostępnością do usług społecznych oraz warunkami sprzyjającymi rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Tworzenie warunków dla rozwoju oraz godnego życia mieszkańców gminy poprzez podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wytyczone cele strategii zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wsparcie mieszkańców zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami i instytucjami. 2. Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. 3. Podejmowanie pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 4. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem. 5. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem. 6. Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy 	działania ciągłe

	osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem.	
2. Aktywizacja osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 2. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 4. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców, wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 5. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 6. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci. 	<p>działania ciągłe</p> <p>w zależności od potrzeb</p>
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 2. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego. 	działania ciągłe

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2028 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy - w tym wielkość środków wydatkowanych na pomoc społeczną	zł	17 975 416,45 482 628	19 232 000 707 000	UMiG/MGOPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	zł	16 578 705	17 680 000	UMiG/MGOPS	raz w roku
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	osoba	102	110	MGOPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	32	28	MGOPS	raz w roku
bezrobocia	osoba	49	44	MGOPS	raz w roku
bezdomności	osoba	3	3	MGOPS	raz w roku
udział liczby osób	%	1,78	1,82	MGOPS	raz w roku

w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy					
liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba	469	490	MGOPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	4	8	MGOPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	127	110	PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	80	70	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	2,18	1,18	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni liderzy i przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościoł, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne UE, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

**CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN,
WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY,
PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE**

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
<p>1. Wzmacnianie potencjału rodzin.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. 2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 3. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 5. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych. 6. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego. 7. Doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 8. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem. 	<p>działania ciągłe</p>

	<p>9. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła.</p> <p>10. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.</p>	
<p>2. Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, wsparcia udzielanego dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego.</p>	<p>1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie.</p> <p>2. Rozwijanie współpracy ze szkołą w celu lepszego rozpoznania i zabezpieczenia potrzeb dzieci, w tym pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.</p> <p>3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog.</p> <p>4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.</p> <p>5. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.</p> <p>6. Wzmacnianie instytucjonalne działalności w sferze kultury, sportu i rekreacji.</p>	<p>działania ciągłe</p>
<p>3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym</p>	<p>1. Kontynuowanie i wspieranie działalności Zespołu</p>	<p>działania ciągłe</p>

problemami uzależnień i przemocy domowej.	<p>Interdyscyplinarnego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie. 3. Pomoc materialna rodzinom, w których występują problemy uzależnień lub przemocy domowej. 4. Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 5. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień oraz przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego. 6. Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej w celu odizolowania od sprawców przemocy. 7. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 8. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. 9. Podejmowanie współpracy z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2028 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	85	89	MGOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	rodzina	14	17	MGOPS	
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	190	215	MGOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	11	16	MGOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	rodzina	3	5	MGOPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	1	MGOPS	raz w roku
przemocy w rodzinie	rodzina	1	3	MGOPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	23	27	ZI	raz w roku
liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	435	420	MGOPS	raz w roku

liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	39	46	MGOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	56	62	MGOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wspieranie idei starzenia się w zdrowiu i możliwości prowadzenia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 	działania ciągłe

<p>aktywności społecznej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym. 4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 5. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych. 6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 7. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem. 8. Podjęcie działań w celu utworzenia Klubu Seniora. 9. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych. 10. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 11. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 	
<p>2. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji społecznej i zawodowej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym 2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym. 3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. 	<p>działania ciągłe</p>

	<p>4. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach.</p> <p>6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.</p>	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2028 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 634	1 820	UMiG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	%	16,9	17,7	UMiG	raz w roku
liczba osób w wieku powyżej 66 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	29	38	MGOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	rodzina	53	68	MGOPS	raz w roku
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	13	21	MGOPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	5	10	MGOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia fizycznego i psychospołeczne go oraz zdrowego stylu życia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia mające na celu tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu. 3. Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i realizowanie programów prozdrowotnych. 4. Prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży. 	działania ciągłe

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 6. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 7. Rozwijanie indywidualnych umiejętności mieszkańców służących zdrowiu. 8. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców. 9. Dbłość o środowisko fizyczne oraz społeczne życia mieszkańców gminy. 	
<p>2. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu. 	<p>działania ciągłe</p>
<p>3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym. 2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły. 3. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym. 4. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych 	<p>działania ciągłe</p>

	na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych skutków.	
--	---	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2028 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej	działanie	Program Polityki Zdrowotnej w Zakresie Profilaktyki Zakażeń Wirusem Brodawczaka Ludzkiego (HPV) w Gminie Rydzyna na lata 2017-2019, który następnie jest kontynuowany jako Program Polityki Zdrowotnej w Zakresie Profilaktyki Zakażeń Wirusem Brodawczaka Ludzkiego (HPV) w Gminie Rydzyna na lata 2020-2022 -II Edycja	3 (programy uruchomione w oparciu o mapę potrzeb zdrowotnych mieszkańców)	UMiG, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie	Rydziński Ośrodek Kultury w Rydzynie jest organizatorem zajęć czasu wolnego w szczególności:	wg możliwości organizacyjnych podmiotów: 8 (sekcje i zajęcia	UMiG, NGO-s, placówki oświatowe, jednostki rekreacyjno-	

		<ul style="list-style-type: none"> • sekcja plastyczna dla dzieci • sekcja taneczna „Małe Moraczewo” oraz Zespół Tańca Ludowego „Moraczewo” • sekcja taneczna Taniec nowoczesny „Cheerleader`s” • sekcja fitness • Chór Mieszany „Novum” • Zajęcia dodatkowe: gra na organach, pianinie, język angielski, pianino i zajęcia wokalne, kreatywny kalejdoskop artystyczny, gitara. <p><u>Uwaga:</u> wiele cyklicznych imprez i inicjatyw nie odbyło się w 2020 r. z powodu pandemii wirusa SARS-CoV-2, m.in. „Wianki nad Zalewem”, „Dzień Wiatraka”, „Taneczne piątki”, „Zielone Wakacje”, Jarmark Wielkanocy, Jarmark</p>	<p>dodatkowe)</p> <p>15 (cykliczne imprezy i inicjatywy)</p>	<p>sportowe</p>	
--	--	---	--	-----------------	--

		Bożonarodzeniowy, liczne konkursy, przeglądy twórczości artystycznej, biegi okolicznościowe itp.			
badania profilaktyczne dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej	badanie	6 (dorośli)	10	UMiG, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przestępstwa i wykroczenia popołnione na terenie gminy, w tym z udziałem nieletnich	przestępstwo	98	95	Policja	raz w roku
liczba realizowanych programów profilaktyczno- edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych	program/osoba	3/175	6/320	placówki oświatowe, PPP	raz w roku
liczba i wartość zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa na drodze	inwestycja	19 2 119 000	20 2 500 000	UMiG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. 2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej. 3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 5. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi 	działania ciągłe

	<p>partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.</p> <p>6. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin.</p> <p>7. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy</p>	
<p>2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.</p>	<p>1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.</p> <p>2. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.</p> <p>3. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmocnienie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.</p> <p>4. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.</p>	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2028 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła	szkolenie	11	18	MGOPS	raz w roku

liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	organizacja	21	23	UMiG, NGO-s, MGOPS	raz w roku
liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych	przedsięwzięcie	3 (ograniczenia związane ze stanem epidemicznym ogłoszonym na terenie kraju)	15	UMiG, MGOPS, ZI, GKRPA, NGO-s	raz w roku
liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.	spotkanie	2 (z uwagi na zagrożenie związane z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, zaplanowane wcześniej spotkania zostały odwołane)	12	UMiG, RMiG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.		
--	--	--

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci

<p>RODZIN, WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE</p>	<p>i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
<p>CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,

	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
<p>CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
<p>CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Miasta finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Miastu z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

W ramach finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 ujęto poziom wydatków Gminy w 2020 r. z działów klasyfikacji budżetowej: 801 – oświata i wychowanie, 851 – ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 854 – edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, który wynosił 34 749 590 zł. W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2020, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie. Trudność precyzyjnego określenia wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii.

Przykładem tego typu przeobrażeń, które mogą mieć wpływ na określenie ram finansowych Strategii, są zmiany wprowadzane w zakresie realizacji rządowych programów pomocy finansowej dla rodzin wychowujących dzieci. Od 1 lipca 2021r., zgodnie z wprowadzonymi zmianami do programu "Dobry start", świadczenie dobry start przyznaje i wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych – w miejsce gminnych i powiatowych organów właściwych. W wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów znajduje się także projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw. Regulacja przewiduje zmianę podmiotu obsługującego świadczenia 500 plus, zmianę zasad składania wniosku o świadczenie oraz zmianę sposobu wypłaty środków beneficjentom.

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Dyrektorem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Burmistrzowi i Radzie Miejskiej, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 jest bowiem dokumentem o charakterze otwartym, w związku z czym powinna dynamicznie reagować na pojawiające się wyzwania wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Obok prowadzonego monitoringu Strategia podlegać będzie procesowi ewaluacji. Celem ewaluacji, w odróżnieniu od monitoringu jest usprawnienie danego projektu. Ewaluacja musi opierać się na założeniach dotyczących związków pomiędzy prowadzonymi działaniami a ich efektami. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA

Zarządzanie strategiczne jest swoistym zbiorem procesów pozwalających odpowiednio szybko reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, a jednocześnie pozwala tworzyć i utrzymywać odpowiednie relacje pomiędzy założonymi celami strategicznymi i zasobami. W praktyce jest to zbiór wytycznych, którymi można posłużyć się przy podejmowaniu decyzji czy określonych działań w poszczególnych obszarach.

Spośród wielu różnych definicji mówiących o zarządzaniu strategicznym, można wyłonić pewne aspekty, które najczęściej określają, czym właściwie ono jest. W szczególności jest to:

- horyzont planowania – czyli określenie długoterminowych kierunków działań, sięgających od kilku do kilkunastu lat;
- wątek celów – zbiór wartości, misja, a także cele strategiczne, za pomocą i w ramach których podejmowane są odpowiednie działania;
- przedmiot zarządzania – traktowany jako spójna całość, gdzie zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną strategię, koordynującą jego działanie;
- podmiot zarządzania – grupa lub jednostka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem strategicznym, tzw. wierzchołek strategiczny.

Przenosząc te aspekty zarządzania strategicznego na grunt strategii rozwiązywania problemów społecznych, należałoby postrzegać przedmiot zarządzania jako cały organizm gminy, nie tylko jej tkankę społeczną, natomiast w podmiocie zarządzania dostrzegać przede wszystkim samorząd gminy, jej jednostki organizacyjne, ale także partnerów. Doświadczenia zdobyte podczas wdrażania założeń strategii, dla której zakończył się okres programowania, z pewnością przyczynią się do efektywniejszej realizacji wytyczonych w niniejszym dokumencie celów i kierunków działań, niemniej należy dostrzec, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 powstaje w drugim roku trwania pandemii koronawirusa.

Trudno na obecnym etapie oszacować skutki, jakie pandemia może spowodować, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej kraju, a co za tym idzie gminy Rydzyna. Przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 założenia przewidują w odniesieniu do:

- demografii – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;

- niepełnosprawności – wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami spowodowany m.in. powiększeniem się grupy starszych mieszkańców gminy;
- bezrobocia – spadek liczby osób bezrobotnych;
- pomocy społecznej – spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w związku poprawą kondycji materialnej osób i rodzin zamieszkujących gminę;
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie – spadek liczby osób uzależnionych, stosujących przemoc i doświadczających przemocy.

Z punktu widzenia sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia, należy się jednak liczyć w trzech wymienionych na końcu obszarach: bezrobociu, pomocy społecznej i kwestii problemów uzależnień z możliwymi odstępstwami od poczynionych założeń. W związku z tym należy baczniej monitorować zagrożenia dotyczące miejscowego rynku pracy oraz kwestii bezrobocia i w razie wystąpienia niekorzystnych tendencji, dostosować odpowiednio strukturę i zasoby pomocy społecznej do zapobiegania możliwym niepożądanym skutkom, mającym destrukcyjny wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

7. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Program Wspierania Rodziny;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii;
5. Program Współpracy Gminy Rydzyna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe. Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych z terenu gminy.

Projekt: Utworzenie na terenie gminy Rydzyna zakładu aktywności zawodowej.

Wnioskodawca projektu:

Stowarzyszenie na rzecz Aktywności Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych Ziemi Leszczyńskiej „PRO-ACTIV” w Rydzynie.

Cel główny projektu:

Umożliwienie osobom niepełnosprawnym w stopniu znacznym i umiarkowanym uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym poprzez pracę i pełnienie ról społecznych.

Miejsce realizacji projektu:

Miasto i Gmina Rydzyna.

Beneficjenci projektu:

Osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym i umiarkowanym z terenu gminy Rydzyna oraz gmin ościennych.

Partnerzy:

Samorząd Miasta i Gminy Rydzyna, samorządy gmin ościennych, lokalne organizacje obywatelskie.

Czas realizacji projektu: Lata 2021-2023.

Projekt: Przebudowa i rozbudowa budynku szkoły podstawowej w Rydzynie.

Wnioskodawca projektu:

Gmina Rydzyna, ul. Rynek 1, 64-130 Rydzyna.

Cel główny projektu:

Wyrównanie szans edukacyjnych oraz wzrost jakości poziomu kształcenia poprzez poprawę dostępu do nowoczesnej i dobrze wyposażonej infrastruktury edukacyjnej.

Miejsce realizacji projektu:

Rydzyna, ul. Wolności 14a.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie szkoły podstawowej i ich rodzice, kadra pedagogiczna, mieszkańcy gminy.

Czas realizacji projektu: Lata 2021-2022.

Projekt: Stołówka dla uczniów.

Wnioskodawca projektu:

Spółdzielnia Socjalna „Rydzynianka”, ul. Konstytucji 3 Maja 25, 64-130 Rydzyna.

Cel główny projektu:

Zwiększenie dostępu uczniów z gminy Rydzyna do pełnowartościowych posiłków przez utworzenie w szkole podstawowej stołówki obsługiwanej przez Spółdzielnię Socjalną „Rydzynianka”.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa w Rydzynie.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie z terenu gminy Rydzyna.

Partnerzy:

Gmina Rydzyna, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Czas realizacji projektu: Od momentu oddania do użytku nowej szkoły podstawowej.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Obszary analizy SWOT	91
---------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	4
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020.....	26
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020.....	26
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2018-2020.....	27
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2020 r.....	28
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2018-2020.....	28
Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	30
Tabela 9. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2018-2020	31
Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2018-2020	31
Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2018-2020.....	32
Tabela 12. Opieka nad dziećmi do lat 3 w gminie w roku szkolnym 2020/2021.....	32
Tabela 13. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2020/2021 ...	33
Tabela 14. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2020/2021.....	33
Tabela 15. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2020/2021.....	33
Tabela 16. Placówki kultury w gminie w 2020 r.....	35
Tabela 17. Wykaz placówek kultury w 2020 r.....	35
Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2020 r.....	37
Tabela 19. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk i aptek w gminie w 2020 r.....	37
Tabela 20. Sport i rekreacja w 2020 r.	39
Tabela 21. Baza noclegowa w 2020 r.	41
Tabela 22. Wykaz obiektów noclegowych w gminie w 2020 r.	41
Tabela 23. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020.....	42
Tabela 24. Stan zatrudnienia w MGOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.	44
Tabela 25. Wykształcenie kadry MGOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.	44
Tabela 26. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2018-2020	45
Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020	46
Tabela 28. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.....	46
Tabela 29. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.	47
Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020	47
Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez MGOPS w latach 2018-2020	49
Tabela 32. Asystenci rodziny w gminie w latach 2018-2020.....	50
Tabela 33. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020	50
Tabela 34. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020.....	51
Tabela 35. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2018-2020.....	51
Tabela 36. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020.....	51
Tabela 37. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2018-2020	55
Tabela 38. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2020 r.....	56
Tabela 39. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020	57
Tabela 40. Stan bezrobocia w gminie w latach 2018-2020	58
Tabela 41. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020	58

Tabela 42. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	59
Tabela 43. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wybranych rodzajów działalności, ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy	60
Tabela 44. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według najliczniej reprezentowanych grup zawodowych/zawodów	61
Tabela 45. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy MGOPS-u z powodu bezdomności w latach 2018-2020.....	63
Tabela 46. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020	64
Tabela 47. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	64
Tabela 48. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020	65
Tabela 49. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	65
Tabela 50. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie	65
Tabela 51. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2018-2020	68
Tabela 52. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2019 r.....	72
Tabela 53. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020	74
Tabela 54. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach dzieci/uczniów w roku szkolnym 2019/2020.....	74
Tabela 55. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2018-2020	76
Tabela 56. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2018-2020	77
Tabela 57. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.....	79
Tabela 58. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020	80
Tabela 59. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020	80
Tabela 60. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2020 r.	82
Tabela 61. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy.....	84
Tabela 62. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2018-2020	87
Tabela 63. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2018-2020	88

Wykresy

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020.....	26
Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020.....	27
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	36
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?	37
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?	38
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?.....	41
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	43
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	48
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	62
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?	66
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	66

Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	67
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?	81
Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?	85
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?	86
Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?..	87
Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?	89
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?	89
Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?	90